

Nr. 8 (451)
2024 m. spalio

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Prezidento ir LKD
partnerystės
galia

Kurčiųjų žmonių
savaitės renginių
akcentai

Versti supantis
ant bangų

**METŲ MOKYTOJA S. KOROLIOVĖ:
„Kurtieji mokiniai nusilpdė mane tokią...“**

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Vaikai – kurčiųjų bendruomenės dalis

EUROPOS SAJUNGOJE

4–5 „Freedom Drive“: Briuselyje tarėsi Europos neįgaliųjų aktyvas

MES IR VISUOMENĖ

5–7 Prezidento ir LKD partnerystės galia

LKD

7–9 Kurčiųjų žmonių savaitės renginių akcentai

UGDYMAS

10–11 Metų mokytoja S. Koroliovė: „Kurtieji mokiniai nusilpė mane tokią...“

12–13 Įtraukusis ugdymas: lygiateisiškumas ir įvairovė ar „antrasis Milano kongresas“?

KURČIŲJŲ SKYRIUOSE

14 Vilniaus šventė: sveikino kolektyvas „Ritausma“

15 Panevėžys: darbo kolektyvai – meno kalba apie save

MENAS

15 Vilniaus senamiesčio vaizdai papuošė kurčiųjų buveinę

KURČIŲJŲ ISTORIJA

16 Susitikimas Rygoje: istorinio paveldo pėdsakais

GESTŲ KALBA

16–17 I. Dulskaitėi dera „Saldžiųjų rankelių“ nominacija

18 Versti supantis ant bangų

SPORTAS

19–20 Mariose skleidėsi kurčiųjų jachtų burės

Viršelyje – fotografo Modesto Endriuškos nuotr.

Trumpai APIE MUS

Kasmet rugsėjo 23 dieną

pasaulyje minima Tarptautinė gestų kalbų diena.

Sprendimą švęsti šią dieną

priėmė Jungtinės Tautos 2017 m.

Sveikindamas kurčiuosius ir gestų kalbų simpatikus su Tarptautine gestų kalbų diena, LGKVC direktorės pavaduotojas, LKD RV narys **Arūnas Bražinskas** pateikė daugiau informacijos šia tema. 1951 m. Pasaulio kurčiųjų federacija (WDF) paskutinį rugsėjo savaitgalį paskelbė Pasauline kurčiųjų diena. 2023 m. LR Seimas papildė Atmintinų dienų įstatymą įtraukdamas į jį Tarptautinę gestų kalbų dieną. Pasaulyje iš viso gyvena per 70 mln. asmenų su klausos negalia, jie vartoja 300 skirtingų gestų kalbų. Tarptautiniuose renginiuose vartoja tarptautinę gestų kalbą (tai – dirbtinė kalba, kaip girdintiesiems esperanto). Daugiau informacijos – pasinaudojus QR kodu. 📄

***

Nuo šiol asmenims su klausos negalia sudaryta galimybė „Sodroje“ bendrauti su darbuotojais lietuvių gestų kalba.

Kad paslaugą gautų, asmeniui reikia registruotis į „Sodrą“ iš anksto:

<https://www.sodra.lt/lt/isankstine-klientu-registracija>.

Nuo spalio mėn. „Sodros“ Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Mažeikių, Utenos, Kėdainių priimamuosiuose asmuo, kuris turi klausos negalią ir bendrauja lietuvių gestų kalba, per patogų mobilių įrenginį – specialią planšetę su integruotu garsiakalbiu ir kamera, galės išsikviesti lietuvių gestų kalbos vertėją. Kaip ir kitais atvejais, konsultacijai lietuvių gestų kalba reikia registruotis iš anksto. Registruotis vizitui galima užpildžius **registracijos formą** arba paskambinus telefonu +370 5 250 0883. Kiekvienas klientas, užsiregistravęs konsultacijai, gaus patvirtinimą ir bilieto numerį su tikslu apsilankymo laiku. Registruodamasis turės nurodyti bendravimo kalbą „lietuvių gestų kalba“. Pirmasis Kaune šią funkciją išbandė Kauno kurčiųjų centro direktorius **Mykolas Balaišis** ir patvirtina – viskas puikiai veikia! Primename, kad „Sodra“ sprendžia socialinio draudimo klausimus.

***

Moldovoje 3 dienų seminarą

Ukrainos ir Moldovos gestų kalbų vertėjams

vedė Lietuvių gestų kalbos vertimo centro vadovai

Ramunė Leonavičienė ir Arūnas Bražinskas.

Lektoriai dalinosi žiniomis apie vertimus, supažindino, kas yra etiškas (deramas) vertimas, aptarė kurčiųjų ir gestų kalbų kultūrą.

Šie rugsėjo 13–15 d. vesti mokymai yra Europos neįgaliųjų forumo įgyvendinamo projekto dalis. Lektoriai pasidalino, kad mokymuose ne tik atsakingai siekė užsibrėžtų tikslų, bet ir stengėsi, kad vertėjams jie būtų įdomūs.

Besilaukiančioms, ką tik pagimdžiusioms arba vaikus iki 2 metų auginančioms moterims bus teikiamos lankymo paslaugos namuose. Apsilankius bus vertinama motinos ir kūdikio sveikata, konsultuojamos mamos sveikatos, žindymo, kūdikio lavinimo, pirmųjų dantukų priežiūros klausimais.

Šeimas lankys akušeriai arba slaugytojai, apmokyti pagal tam tikrą programą. Prioritetas teikiamas 18 metų ir jaunesnėms moterims, pirmo vaiko besilaukiančioms 40 metų ir vyresnėms moterims, taip pat moterims, turinčioms sveikatos ar socialinių rizikos veiksnių, tokių kaip nesaikingas alkoholio ar kitų priklausomybės sukeliančių medžiagų vartojimas, nesaugi socialinė aplinka, psichikos sveikatos sutrikimai ir pan. Nuo šių metų gegužės 1 d. šeimų lankymo paslaugos apmokamos PSDF lėšomis 11-oje savivaldybių. Nuo kitų metų gegužės 1 d. šios paslaugos taps prieinamos visų Lietuvos savivaldybių gyventojams.

***

Verslininkai domisi, kaip tinkamai aptarnauti asmenis su negalia.

Neseniai klientų, turinčių klausos negalią, aptarnavimo mokymai buvo surengti įmonei „Inchcape“, kuri turi automobilių servisų visoje Lietuvoje.

Mokymus organizavo Agentūros (ANTAA) Priėmimo užtikrinimo ir konsultacijų skyriaus vedėja **Lina Gulbinė**. Ir kiti verslai, norintys pagerinti teikiamų paslaugų prieinamumą asmenims su negalia, kviečiami dėl nemokamų konsultacijų kreiptis į ANTAA el. paštu: kc@anta.lt.

***

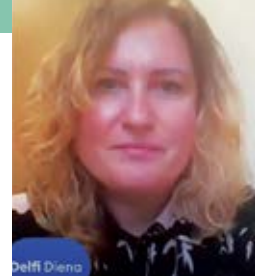
Lietuvoje pristatyti klausos aparatai su jutikliais, nuspėjančiais žmogaus ketinimus ir padedantys jam prisitaikyti girdėti bet kokioje, net triukšmingoje, aplinkoje.

Technologija, nuspėjanti žmogaus ketinimus, buvo kuriama 10 metų. Teigiama, kad klausos aparatai su pirmaisiais pasaulyje 4D judesių jutikliais gali identifikuoti kiekvieno žmogaus klausymosi ketinimus ir suteikti individualią galimybę kokybiškai dalyvauti socialiniame gyvenime, sklandžiai bendrauti. Žinoma, kad girdėjimas triukšme yra didžiausias klausos sutrikimą turinčių žmonių iššūkis, todėl buvo siekiama suteikti jiems galimybę dalyvauti pokalbyje, nepriklausomai nuo aplinkos, kurioje jie yra, įdedant kuo mažiau pastangų. Remiantis atliktų tyrimų duomenimis, naujieji klausos aparatai net 40 proc. sumažina stresą, kurį lemia aktyvus bandymas klausytis ir išgirsti. Teigiama, kad šiuos klausos aparatus šiuo metu bandantys ar jau įsigiję klientai pastebi geresnį supratimą triukšmingoje aplinkoje, garsų natūralumą, geresnį triukšmų slopinimą.

pratinimą triukšmingoje aplinkoje, garsų natūralumą, geresnį triukšmų slopinimą.

Vilniaus kolegijos gestų kalbos vertėjų dėstytoja **Justina Vertelkaitė** delfi.lt papasakojo apie vertėjo darbą. Tai labai įdomus darbas, neblogas atlyginimas. Ragino rinktis šią retą specialybę. Šiuo metu Lietuvoje yra 100 vertėjų, o reikia bent 1000. Visą interviu rasite: <https://www.delfi.lt/nematomi/naujienos...>

***

Kaišiadorių kurtieji atšventė Tarptautinę kurčiųjų dieną. Kartu su jais savo 20 metų darbo sukaktį minėjo juos aptarnaujanti socialinė darbuotoja **Asta Dzedulionienė** (vidurinė).

Pasveikinti kaišiadoriečius ir LKD Kauno skyriaus socialinę darbuotoją Astą atvyko Vertimo centro (LKNUC) direktorė **Ramunė Leonavičienė**, Kauno TS vedėja **Vilma Liukenskienė**. Renginyje dalyvavo Kaišiadorių rajono meras **Šarūnas Čėsna**.

***

Spalį Kurčiųjų draugijos viceprezidentas **Paulius Jurjonas** apsilankė net keliose bibliotekose, muziejuose ir konsultavo, kaip pritaikyti informacinę aplinką kurtiesiems lietuvių gestų kalba.

Martyno Mažvydo bibliotekoje diskutuota apie vizualius ir praktinius užsiėmimus vaikams, kad edukacija būtų įtrauki kurtiesiems. Vilniaus muziejuje parodos atnaujinamos kas pusę metų ir turi tinkamą pritaikymą kurtiesiems. Vis dėlto, siekiant dar labiau pagerinti prieinamumą, muziejus planuoja įtraukti subtitrus į vaizdo įrašus. Kazio Varnelio namuose-muziejuje aptartas QR kodų naudojimas su gestų kalbos vertimu. Jų internetinėje erdvėje gidas jau yra prieinamas su vertimu į gestų kalbą.

***

Kurčiųjų mokyklos Vilniuje (LKNUC) mokytojai Mokytojų dienos proga buvo išvykę į pažintinę kelionę į Latviją. Už suteiktą galimybę jie viešai padėkojo mokyklos vadovams.

Vaikai – kurčiųjų bendruomenės dalis

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Rugsėjo pabaigoje švenčiame
Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę.

Tai geras laikas pagalvoti apie savo šeimą.

Ko mokau savo vaikus apie kurčiųjų bendruomenę?

Kokius jausmus tai sukelia man?

Kokias tradicijas perduodu vaikams?

Pagalvokite apie savo tėvus.

Kaip išmokote mylėti kurčiųjų bendruomenę?

Nesvarbu, ar jūsų vaikai girdi, ar ne.

Jie jau dabar gali būti kurčiųjų dalimi.

Vaikai gali dalyvauti renginiuose.

Tėvai turi jiems aiškinti, kas čia vyksta.

Vyresni vaikai gali matyti, kaip bendrauja suaugusieji.

Atrodo, gal užaugs ir patys išmoks?

Geriau ne laukti, o nuo mažens mokyti.

Rodyti savo pavyzdį, kad kurtieji yra svarbu.

Jūsų vaikai yra kurčiųjų bendruomenės ateitis.

Kokius juos užauginsite, tokią ateitį ir turėsime.

Sveikinu su Tarptautine kurčiųjų žmonių savaitę ir linkiu šeimoje rasti naują temą pokalbiams – „Aš kurčias – kuo man tai svarbu?“. Bet, prieš kalbėdamiesi su kitais, pabandykite sau tyliai pagalvoti:

◆ Kokius jausmus sukelia mintis „aš kurčias“? Ar tai džiaugsmas, pasididžiavimas, gal jausmas, kad tai nesvarbu, o gal nusivylimas, liūdesys, pyktis?

◆ Kas man yra kurčiųjų identitetas?
◆ Kokių tradicijų turi kurčiųjų bendruomenė?
◆ Kaip mokau savo vaikus, kas yra kurčias žmogus, ir kuo tai svarbu? Atsakymų gali būti įvairių ir tai visiškai normalu. Tik čia svarbu pastebėti, jog tai, kaip mąstote patys, perduodate ir savo vaikams. Ar tikrai tai ir norite jiems perduoti?

Kai kalbėsi su kurčiaisiais, jie pasakoja savo patirtis, kaip patys arba jų tėvai gėdijosi gestų kalbos viešosiose vietose, todėl šeimoje atrodo, kad girdintieji yra aukščiau, svarbiau, prie jų reikia prisitaikyti. Tas pats yra su girdinčiais vaikais – jų nemoko ar vėliau pradeda mokyti gestų kalbos, skatina juos priimti įvairius darbus ir atsakomybes, „nes tu girdi“, tačiau į kurčiųjų bendruomenę jų neįtraukia. Taip šeimoje atsiranda atskirtis, kuri anksčiau ar vėliau kelia problemų.

Taip pat kurtieji pasakoja, kad mielai atsivestų savo vaikus į kurčiųjų centrus ir renginius, jei žinotų, kad ten su jais kažkas užsiims. Net kai vaikų užimtumo nėra, tėvai gali atsivesti vaikus ir užsiimti patys. Tai nebus labai patogiu tėvams, nes jie galbūt negalės pilnai dalyvauti renginyje, tačiau tada vaikai matys, kaip bendrauja ir elgiasi suaugę kurtieji. O vaikams augant tėvai turėtų ne mažiau, o vis daugiau dėmesio skirti vaikų įtraukčiai. Nes jeigu pažiūrėtume į kurčiųjų centrų lankymą, tai mažus vaikus tėvai dar atsiveda, bet didesnių jau beveik nebebūna. Kartais tėvai mano, kad vaikai užaugs ir supras, išmoks. Bet jeigu jų nemokysi ir nerodysi savo pavyzdžio, kaip jie to savaime išmoks?

Linkiu kelti šiuos diskusinius klausimus savo šeimoje, draugų rate, kurčiųjų centruose ir renginiuose. Linkiu kalbėti ir skatinti vieni kitus įsitraukti kuo aktyviau ne tik vieną dieną per metus ar savaitę, ar tik rugsėjo mėnesį, o visus metus. Jūs auginatė kurčiųjų bendruomenę! Kokią ją norite matyti ateityje?

„Freedom Drive“: Briuselyje rinkosi Europos neįgaliųjų aktyvas

LKD prezidentė **Vaida LUKOŠIŪTĖ** kartu su dar 3 Lietuvos negalios organizacijų forumo delegacijos narėmis atstovavo Lietuvai Briuselyje (Belgija) rugsėjo 23–25 dienomis vykusioje kampanijoje „Freedom Drive 2024“. Apie svarbiausius renginio įvykius ir susitikimus prezidentė parengė reportažą dar vizito Briuselyje metu.

Nuo redakcijos

Tačiau prieš apžvelgdama neeilinį įvykį, redakcija kviečia „prisijau-

kinti“ „Freedom Drive 2024“ pavadinimą: kas slypi po šiais angliškais žodžiais ir kodėl neįgaliesiems ši akcija tokia svarbi?

„Freedom Drive“ yra viena iš pagrindinių Europos nepriklausomo gyvenimo tinklo (ENIL) kampanijų. Renginys vyksta kas dvejus metus nuo 2003 m. Jis suteikia Nepriklausomo gyvenimo judėjimo rėmėjams (tai – apie neįgaliuosius) unikalią galimybę susitikti su Europos Parlamento nariais, propaguoti neįgaliųjų teises ir pasidalinti patirtimi bei idėjomis su kolegomis aktyvistais iš visos Europos. Pirmieji 6 ENIL renginiai vyko Strasbūre, iki 2015 m., kai dėl strateginių priežasčių „Freedom Drive“ vieta buvo pakeista į Briuselį. Šiuo metu renginyje paminėtas ENIL veiklos 35-metis.

ENIL misija yra propaguoti nepriklausomo gyvenimo vertybes,

LNF delegacija Europos Parlamente Briuselyje.

Susitikimas su Lietuvos europarlamentarais.

Europos nepriklausomo gyvenimo tinklo renginys.

Į renginį susirinko Europos valstybių aktyvistai ir sprendė jiems svarbius žmogaus teisių, savarankiško gyvenimo klausimus.

principus ir praktiką, t. y. aplinką be kliūčių, teikti asmeninę pagalbą ir atitinkamą techninę pagalbą ir siekti, kad neįgalieji taptų visiškai įtraukti, savarankiški ir pilietiški. ENIL veikla skirta Europos, nacionalinėms ir vietos administracijoms, politikams, žiniasklaidai ir visai visuomenei.

Rugsėjo 23 d. renginys prasidėjo visą dieną trukusiais paraleliai vykusiais seminarais. ENIL pasiūlė įvairių pranešimų ir diskusijų neįgaliesiems aktualiomis temomis. Tarp jų: sprendimų priėmimai (neįgaliųjų organizacijų) ir kaip tai gali veikti praktiškai; tarptautinis bendradarbiavimas; neįgaliųjų įgalinimo rėmimas; pagarbos savarankiškam gyvenimui užtikrinimas; susitikimai su naujais Europos Parlamento (EP) nariais ir kt.

Iš Briuselio

Rugsėjo 24 d. vyko protesto eitynės su Europos nepriklausomo gyvenimo tinklo (European Network on Independent Living-ENIL) vadovybe priešakyje. Tai svarbiausias kiekvieno „Freedom Drive“ renginio akcentas. Viso protesto metu buvo pabrėžiamas reikalavimas išlaisvinti žmones su negalia iš institucijų globos bei užtikrinti teises į asmeninę pagalbą. Lietuvos delegacijos vardu proteste pasisakė LNF prezidentė Indrė Širvinskaitė. Savo kalboje ji akcentavo rinkimų teisės užtikrinimą visiems žmonėms.

Pasibaigus protestui visi dalyviai rinkomės į Europos Parlamentą, kur kartu aptarėme temą „Ką mes norime matyti Europos žmonių su negalia teisių darbotvarkėje per ateinančius 5 metus?“

Rugsėjo 25 d. rytą LNF delegacija lankėsi Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitete, kurio narė yra buvusi LNF prezidentė Dovilė Juodkaitė. Turėjome galimybę pasišalinti po komitetą ir susipažinti su komiteto pilietinės visuomenės atstovavimo darbu.

Vėliau visi persikėlėme į Europos Parlamen-

tą, kur vyko susitikimas su europarlamentarais: Aurelijumi Veryga, Petru Auštrevičiumi, Virginijumi Sinkevičiumi. Nors dar vienas Europos Parlamento narys Dainius Žalimas dalyvauti tiesiogiai ir negalėjo, tačiau į susitikimą aptarti Lietuvos neįgaliesiems rūpimas temas delegavo savo atstovus.

LNF prezidentė Indrė Širvinskaitė pristatė organizaciją, jos veiklos strategiją, kryptis. Aš, kaip LKD atstovė, pristaciau informacinės aplinkos prieinamumo ir pasirengimo ekstremalioms situacijoms padėtį. Ši tema susilaukė dėmesio ir diskusijų – europarlamentarams rūpėjo, ar atitinkamos Lietuvos tarnybos yra pasiruošusios atliepti neįgaliųjų poreikius?

Dalia Kuliešienė kalbėjo apie šeimų, teikiančių pagalbą asmenims su negalia, padėtį Lietuvoje. Lietuvos epilepsija sergančiųjų sąjungos EPILE vadovė Donata Balčikonienė aptarė rūpimas sveikatos sritis, užimtumo iššūkius, o Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narė Dovilė Juodkaitė kalbėjo apie teisinio neveiknumo ir politinio dalyvavimo kliūtis asmenims su negalia.

Parengta pagal „Akiračio“ ir Vaidos LUKOŠIUTĖS inf.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Prezidento ir LKD partnerystės galia

Kurčiųjų bendruomenę džiugina teigiami įtraukties ir prieinamumo pokyčiai. Apie tai bendruomenės nariai dažnai kalba savo susibūrimuose ir neslepia pasididžiavimo pokyčių vedle Lietuvos kurčiųjų draugija. Tačiau ir LKD reikia įgalinimo pokyčiams, jį užtikrinti gali tik telktinės valdžios institucijų pastangos. Apie Lietuvos Respublikos Prezidento institucijos iniciatyvas asmenims su klausos negalia ir tiesiamą partnerystės ranką LKD sutiko papasakoti Prezidento kanceliarijos kanclerė **Agila BARZDIENĖ**.

Gerb. Kanclere, kada ir kaip gimė informacinės aplinkos pritaikymo neįgaliesiems iniciatyva Prezidentūroje? Ir kaip užsimezgė bendrystė su Lietuvos kurčiųjų draugija?

Informacijos prieinamumas yra vienas iš kertinių žmogaus savarankiškumo ir įsitrau-

kimo į visuomenės gyvenimą sąlygų, todėl Prezidentas ir jo komanda nuo pat Prezidento pirmosios kadencijos pradžios stengiasi užtikrinti, kad reikalinga informacija kiekvieną šalies pilietį pasiektų jam suprantamu ir prieinamu būdu. Prieš penkerius metus dau-

geliui naujiene atrodžiusi praktika šalia šalies vadovo matyti gestų kalbos vertėją, šiandien tapo įprastu reiškiniu ne tik Prezidentūroje, bet ir daugelyje kitų valstybės institucijų. Organizuojant kiekvieną aktualų plačiai visuomenei renginį Prezidentūroje yra kviečiami gestų kalbos vertėjai.

Stengiantis rodyti lyderystę ir temos aktualumą, Prezidento iniciatyva į lengvai suprantamą kalbą ir lietuvių gestų kalbą išverstas svarbiausias Lietuvos įstatymas – Lietuvos Respublikos Konstitucija, pritaikytos Prezidento ir Valstybės pažinimo centro interneto svetainės, o ekskursijos Prezidentūroje vėčiamos į lietuvių gestų kalbą.

Džiaugiamės, kad šiais metais Prezidentūroje įvykusio „Poezijos pavasario“ renginio metu pirmą kartą istorijoje buvo pristatyti

Regionuose Prezidento kanceliarijos ir LKD drauge rengiamų gerosios praktikos seminarų „Prieinamumo link“ akimirks.

Prezidento ir LKD partnerystės galia

Prezidentūros darbuotojai vyksta į rajonus ir aiškina žmonėms, kaip pateikti informaciją kurtiesiems suprantamai. Kad kurtiesiems būtų prieinama, savo interneto svetainės informaciją Prezidentūra išvertė į gestų kalbą. Taip pat renginius Prezidentūroje rengia su vertimu į gestų kalbą. Kad viskas būtų tinkamai, į pritaikymą įtraukė Kurčiųjų draugiją. Ji žino geriausiai, ko kurtiesiems reikia.

→ meniniai kūriniai ir lietuvių gestų kalba. Tikime, kad šios ir panašios iniciatyvos ne tik atveria naujas perspektyvas, bet ir neabejotinai keičia mūsų visuomenės veidą.

Pokyčius turime pradėti nuo savęs, o tam, kad žinotume, ką turime keisti, mums neabejotinai reikia bendrakeleivių, kurie padėtų nesusioti ir nuolat judėti į priekį. Dar pirmosios Prezidento G. Nausėdos kadencijos pradžioje užsimezgė draugystė su Lietuvos kurčiųjų draugija konsultuojantis ir kartu vykdant įvairias veiklas. Viena jų – gerosios praktikos seminarai Prezidento darbo dienų regionuose metu.

Prieš leisdamiesi „į kelionę po Lietuvą“, prašytume leidimo „apsilankyti“ pačioje Prezidentūroje, jos interneto svetainėje. Pastaraisiais metais čia matome ženklų pokyčių informacijos prieinamumo asmenims su klausos negalia srityje.

Vykdant esminius pokyčius svarbu akcentuoti jų būtinybę aukščiausiu lygiu ir nuolat tartis su tais, dėl kurių visa tai darome. Konsultuojantis ir dirbant kartu su partneriais iš Lietuvos kurčiųjų draugijos ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centro, Prezidento ir Valstybės pažinimo centro internetinės svetainės buvo pritaikytos žmonėms su klausos negalia – į lietuvių gestų kalbą išversta lankytojų aktuali esminė, statinė informacija, subtitruota dalis vaizdo įrašų. Kliūčių mažinimas yra ne vienkartinis veiksmas, bet kelionė, todėl ir toliau judėsime ta pačia kryptimi, stengdamiesi savo informacinę aplinką kaip įmanoma labiau pritaikyti žmonių su negalia poreikiams.

Džiaugiamės galėdami kurčiųjų bendruomenei pritaikyti Valstybės

pažinimo centro ekspoziciją. Taip pat ekskursijų po Prezidentūrą metu sudarome galimybę gido pasakojimą versti į lietuvių gestų kalbą.

Kaip Prezidento darbo dienos laiką regionuose panaudojate vietos bendruomenių švietimui apie asmenis su klausos negalia?

Jau antrus metus Prezidento darbo dienos regionuose metu vykstame į skirtingus Lietuvos regionus pristatyti informacijos prieinamumo negalia turintiems asmenims gerą patirtį. Pristatymo metu, apžvelgdami Prezidentūros nueitą sėkmių ir nesėkmių kelią, išmoktas pamokas, kviečiame ir savo bendrakeleivius – žmonių su negalia organizacijas, kurių dėka klausytojai jau turėjo galimybę išgirsti apie lengvai suprantamą kalbą, aklųjų ir silpnaregių patiriamus iššūkius, universalų dizainą, informacinės aplinkos pritaikymą kurtiesiems. Su Lietuvos kurčiųjų draugija apkeliojome jau daugiau kaip 20 savivaldybių, džiaugiamės galėdami dirbti kartu su šios temos ekspertais – Vaida Lukošūte, Pauliumi Jurjonu, Justina Vertelkaite ir Arnu Dambrausku, kurie kiekvieno seminario metu klausytojus supažindina su informacinės aplinkos pritaikymu kurtiesiems, kurčiųjų kultūra, gestų kalbos abėcėlė ir svarbiausiais gestais.

Gerosios praktikos seminarai „Prieinamumo link: Prezidentūros kanceliarijos geroji praktika ir informacinės aplinkos pritaikymas kurtiesiems“, dažniausiai vykstantys rajono savivaldybėje ar bibliotekoje, suburia savivaldybės ir jai priklausančių įstaigų darbuotojus, komunikacijos, švietimo, kultūros specialistus, bibliotekininkus, socialinius pedagogus, seniūnus ir visus tuos, kuriems rūpi arba turi rūpėti informacijos prieinamumas.

Šiais renginiais kviečiame visuomenę ir temos specialistus leisti kartu į kelionę ir drąsiname juos veikti pradėdant nuo mažų ir dažnai nieko nekainuojančių žingsnių, tokių kaip šrifto pakeitimas, laiptų pakopų pažymėjimas, nekintančios interneto svetainės informacijos išvertimas, bendravimas su negalios organizacijomis planuojant renginius ar miesto šventes. Svarbiausia ne pinigai ar kiti resursai – svarbiausia išmokyti galvoti apie kitą, atpažįstant kliūtis, su kuriomis susiduria šalia esantys.

Seminaruose dažniausiai sulaukiame viešojo sektoriaus darbuotojų, tačiau esame atviri visiems norintiems daugiau sužinoti apie informacijos ir aplinkos prieinamumą, suprasti ir pažinti gestų kalbos kultūrą. Didžiuojamės, kad tampame pavyzdžiu ir kitoms organizacijoms eiti kliūčių mažinimo keliu – po seminarų esame sulaukę pasidalinimų konkrečiais atliktais darbais ir refleksijų apie tokių renginių naudą. Gauname žinučių su nuotraukomis, ką pavyko padaryti. Per renginius jau ne kartą esame girdę žodžių: „nežinojau“, „nesupratau“ ir kaip išgirsta informacija padėjo pakeisti požiūrį į kurčiųjų kultūrą ir bendrai į kliūtis, su kuriomis susiduria žmonės su negalia. Džiaugiamės, kad įtrauki aplinka

Seminarų lektoriai: kanclerė A. Barzdienė, Prezidento patarėja V. Budzevičienė ir LKD komandos nariai Arnas, Paulius, Vaidas (1-a nuotr.), Justina (2-a nuotr.).

MES IR VISUOMENĖ / LKD

visiems žmonėms tampa įdomi, ne tik socialinės paslaugas teikiančioms institucijoms, bet ir kultūros, švietimo įstaigoms. Pastebime, kad bibliotekos, muziejai, mokyklos yra labai suinteresuoti daugiau sužinoti apie aplinkos prieinamumą. Norėtume, kad tai taptų kasdienėmis mintimis kiekvienoje seniūnijoje ir savivaldybės institucijoje.

Prezidento institucija demonstruoja puikų pavyzdį, kaip įtakingai veikti informacijos prieinamumo ir įtraukties srityse. Kaip sėkmingai palaikoma ir plėtojama aptariama iniciatyva šalies mastu?

Atskirčių mažinimas – vienas svarbiausių Prezidento tikslų. Mes esame sau išsiskėlę tikslų – šviesti visuomenę ir padėti atsakyti į klausimą, kodėl reikia pokyčių, mažinant kliūtis žmonėms su negalia. Taip pat norime savo pavyzdžiu rodyti, kad tai nėra tik sudėtingai pasiekiami dalykai. Prezidento rūmuose stengiamės organizuoti kasmet vieną ar du renginius aplinkos prieinamumo ir žmonėms su negalia rūpimomis temomis.

Norime, kad pastaroji tema būtų aktuali vi-

siems, taip pat ir aplinkos prieinamumo tema būtų aktuali ir žinoma visiems. Tuo tikslu dirbome su „Kurk Lietuvai“ programos dalyviais.

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje 2023 m. kovo–rugspjūčio mėn. buvo vykdomas projektas „Universalus dizainas: centralizuotos sistemos kūrimas Lietuvoje“. Projektą vykdė „Kurk Lietuvai“ programos dalyvės Monika Belhaj ir Rūta Marija Slavinskaitė.

Projekto metu buvo sukurtas Universalus dizaino gairės viešajam sektoriui ir Universalus dizaino priemonių vedlys. Visus projekto rezultatus rasite: <https://kurklt.lt/projektai/universalus-dizainas-centralizuotos-sistemos-kurimas-lietuvoje>.

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje 2023 m. rugsėjo – 2024 m. kovo mėn. buvo vykdomas antrasis projektas „Universalus dizainas Lietuvoje: kaip viešajame sektoriuje kurti visiems prieinamą, suprantamą ir naudojamą aplinką?“. Projektą vykdė „Kurk Lietuvai“ programos dalyvės Eglė Mordasaitė ir Rugilė Dunauskaitė. Projekto metu buvo toliau ieškota galimybių, kaip padėti savivaldybėms lengviau įgyvendinti univer-

salaus dizaino principus. Projekto metu, konsultuojantis su tikslinėmis grupėmis ir viešojo sektoriaus ekspertais, buvo sukurtas „Informacinės aplinkos įsivertinimo įrankis ir atmintinė“. Šis įrankis sukurtas informacinės aplinkos prieinamumui vertinti ir užtikrinti bei padėti lengviau atliepti prieinamumo reikalavimus. Juo gali naudotis visi, norintys geriau suprasti esamą informacinės aplinkos prieinamumo situaciją ir prireikus greitai ir vienoje vietoje rasti reikalingą informaciją. Įrankį galite rasti: „Universalus dizainas: kaip viešajame sektoriuje kurti visiems prieinamą, suprantamą ir naudojamą aplinką? • Kurk Lietuvai“ (kurklt.lt).

Šiuo metu, bendradarbiaudami su Lietuvių gestų kalbos vertimo centru, į lietuvių gestų kalbą toliau verčiame Valstybės pažinimo centro ekspozicijų turinį.

Į šias veiklas žiūrime kaip į niekada nesibaigiančią kelionę, todėl žmonių su negalia atskirties mažinimas pritaikant aplinką ir informaciją jų poreikiams ir toliau išliks vienu svarbiausių mūsų tikslų ir užduočių.

Dėkojame už atsakymus.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Kurčiųjų žmonių savaitės renginių akcentai

Rugsėjo 23–29 dienomis per Lietuvą nuvilnijo Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė. Ir jei ne visa Lietuva, tai bent jos dalelė apie kurčiųjų bendruomenę sužinojo daugiau. Kad taip įvyktų, labai pasistengė Lietuvos kurčiųjų draugija. Apžvelkime Kurčiųjų savaitės renginius kartu ir užpildykime dar vieną „Akiračio“, LKD metraščio, puslapį.

M. Mažvydo bibliotekoje

Rugsėjo 23 d. Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje surengtas atviras renginys „Pažink gestų kalbą ir kurčiųjų bendruomenę“.

Renginį pradėjo Dominykas Vaitiekūnas ir Pauliaus Jurjonas, dviem kalbomis sudainuodami „Lopšinę“. Žmonėms, iki tol nesusidūrusiems su klausos negalia, buvo įdomu stebėti, kaip daina atliekama gestais. Taip pat jie sužinojo, kaip kurtieji gali jausti ritmą pagal muzikos vibraciją.

LKD atstovai Paulius ir Arnas Dambrasukas perskaitė pranešimą „Visuomenės švietimas apie kurčiuosius“. Kaip ir kaskart, po pranešimo netrūko klausimų. Renginio dalyviai do-

mėjosi kurčiųjų kultūra, klausė apie kurčiųjų iššūkius visuomenėje, sužinojo apie visuomenėje sklandančius mitus apie kurčiuosius ir gestų kalbą. Ir, žinoma, iš lektorių išmoko bent keletą gestų. Kad viskas neatrodytų pernelyg akademiška, lektoriai pasiūlė išbandyti jėgas žaidimuose „Dvynys“ ir „Sugedęs telefonas“.

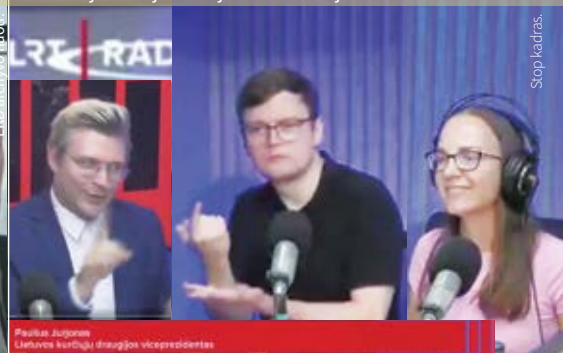
Laidoje „10–12“

Rugsėjo 24 d. rytą P. Jurjoną kalbino LRT Radijas laidos „10–12“ vedėja Agnė Skamarakaitė.

M. Mažvydo bibliotekoje su dalyviais sveikinosi „Lopšinė“.

LRT Radijo laidoje P. Jurjonas su vertėju K. Aliaševič.

LKD ir kurčiųjų mokyklų atstovai su ŠMSM viceministru I. Gažiūnu (deš.).

P. Jurjono paskaita apie kurčiuosius KPDOC.

Paskaita VRM.

Kurčiųjų žmonių savaitės renginių akcentai

→ Į kokius klausimus atsakinėjo Paulius ir kokią žinutę apie kurtiesiems tenkančius iššūkius siuntė?

Dėmesio centre atsidūrė vis dar nepriimtas Lietuvių gestų kalbos įstatymas. Iš kitų šiandienos aktualijų viceprezidentas išskyrė informacijos prieinamumo klausimą, įtraukiojo ugdymo iššūkius (didelis mokinių skaičius klasėse, bendraamžiai ir mokytojai nemoka gestų kalbos ir kt.). Laidos vedėją domino, ar sunku išmokti gestų kalbos ir kaip bendrauti su kurčiaisiais tiems, kurie gestų kalbos nemoka.

Malonia staigmena tapo Pauliaus mokytojos Jūratės skambutis į laidą ir komplimentai savo buvusiam mokiniui: stropus, pilietišką, menišką ir aktyvų. Pedagogė linkėjo, kad Paulius ir toliau taip gražiai tvarkytų savo gyvenimą.

Įtraukiojo ugdymo klausimai

Tos pačios dienos popietę LKD būstinėje P. Jurjonas moderavo renginį apie įtraukiojo ugdymą. Į susitikimą su LKD atstovais atvyko Vilniaus, Kauno ir Panevėžio kurčiųjų ugdymo įstaigų vadovai ir mokytojai. Svarstytas nacionalinių patikrinimų (NMPP, PUPP, VBE) pritaikymas klausos negalių turintiems mokiniams.

Kalbėta apie būtinybę pritaikyti egzaminų ir testų užduotis, kad kurtieji turėtų galimybę išlaikyti egzaminus ir siekti aukštojo mokslo. Pedagogai nerimavo, kad šiuo metu galiojančius pritaikymus bandoma naikinti, tad kurtiesiems didėja rizika likti be brandos atestatų, gali būti užkirstas kelias į aukštąjį mokslą. Mokyklų vadovai pabrėžė, kad būtent šiuo metu vyksta teisės aktų peržiūrėjimas ir būtina imtis priemonių tinkamam pritaikymui užtikrinti.

Bene didžiausia kliūtis kokybiškam įtraukiamajam ugdymui susirinkusieji įvardino LGK vertėjų trūkumą ir gestų kalbos nemokėjimą. Padėtis turėtų pradėti keistis, jei būtų įdarbinti gestų kalbos metodininkai, kurie mokytojus gestų kalbos individualiai ir

grupėmis tose bendrojo lavinimo mokyklose, kur mokinių koncentracija yra didesnė. Pvz., Kauno P. Daunio ugdymo centre ar Panevėžio M. Karkos progimnazijoje.

Ir LKD atstovas, ir pedagogai pasisakė už nacionalinio gestų kalbos egzamino atsiradimą. Tikimasi, kad tai būtų stiprus motyvuojantis veiksnys kurtiems mokiniams. Aptarta, kokių veiksmų tam reikėtų.

Ir net prisiminta seniai stalčiuose dulkanti kažkada buvusio Surdologijos centro kartu su LKD ir ŠMSM atstovais parengta Kurčiųjų dvikalbio ugdymo samprata. Stebėtasi, kad bene 10-čiai metų praėjus jos nuostatos tebėra aktualios. Deja, taip nėra viena ir neįgyvendinta.

Vėliau susirinkusieji tolimesnės diskusijos vyko į Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją. (ŠMSM). Su svečiais bendravo ir jiems rūpimus klausimus aptarė ŠMSM viceministras Ignas Gažiūnas, Švietimo pagalbos skyriaus vedėja Kristina Valantinienė.

LKD paskaitos

Rugsėjo 25 d. Kauno Prano Daunio ugdymo centro P-5 klasės mokiniams P. Jurjonas vedė paskaitą „Visuomenės švietimas apie kurčiuosius“ bei supažindino su Tarptautinės kurčiųjų dienos atsiradimo istorija.

Tą pačią dieną Lietuvos kurčiųjų bendruomenės laukė dovana: nemokama LKD teisininkės M. Židonienės paskaita „Zoom“ platformoje „Paveldėjimo teisė: kuo skiriasi paveldėjimas pagal įstatymą ir testamentą? Gestų kalba aptarti ir kiti su paveldėjimu susiję klausimai.

Rugsėjo 26 d. rytą LKD viceprezidentas Paulius lankėsi Vidaus reikalų ministerijoje, skaitė paskaitą „Visuomenės švietimas apie kurčiuosius“. Papasakojo VRM specialistams apie gestų kalbos svarbą, kurčiųjų kultūrą, pamokė pagrindinių gestų. Ir sulaukė atgalinio ryšio. VRM specialistai svečių apipylė klausimais: kiek užtrunka išmokti gestų kalbos, kokie metodai yra efektyviausi mokantis, taip pat – kaip derėtų elgtis, jei šeimoje ar ugdymo įstaigoje yra vaikas su klausos negalia.

Susitikimas ANTAA

Rugsėjo 26 d. 5 didžiųjų šalies miestų kurčiųjų centrų lyderiai kartu su LKD viceprezidentu P. Jurjonu vyko susitikti su Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros (ANTAA) prie SADM specialistų komanda.

Aptarti akredituotų socialinių paslaugų teikimo klausimai: ar sėkmingai paslaugų teikimas vyksta, kokios šių paslaugų teikimo perspektyvos, kaip turi keistis socialinės paslaugos kurčiųjų bendruomenei. Kurčiųjų vadovus domino, ar 3 metams numatytos socialinės reabilitacijos paslaugos asmeniui bus baigtinės ar tęstinės. Pasirodo, baigtinės. Tad kurčiųjų centrams jau dabar rekomenduota pagalvoti apie teikiamų paslaugų spektro plėtrą.

Aptarti einamieji socialiniai klausimai, kurie kelia rūpesčių teritorinių organizacijų vadovams, įskaitant dalyvumo lygio nustatymo problemas, asmenų aptarnavimo pagal faktinę gyvenamąją vietą, bet ne pagal registracijos vietą klausimą, įdarbinimo iššūkius atviroje darbo rinkoje, sudėtingus santykius su kai kuriomis regioninėmis užimtumo tarnybomis, nevienodas sąlygas suteikiant automobilių stovėjimo korteles asmenims su negalia.

Tą dieną kurčiųjų organizacijų vadovai iš ANTAA komandos sulaukė ir daug atsakymų, ir nemažai naudingų patarimų.

Apibendrinama susitikimo rezultatus, Agentūros direktorė Eglė Čaplikienė pasidžiaugė LKD aktyvumu ir noru bendradarbiauti. Vadovė sakė: „Jūsų iniciatyvumas – sprendimų variklis“.

Fotografijų paroda

Rugsėjo 26 d. tema buvo – kurčiųjų bendruomenės atsparumas. Tą dieną LKD aktų salėje surengta fotografijų paroda. Tai Vilniaus kurčiųjų centro įgyvendintas projektas, kurį iš dalies finansavo Vilniaus savivaldybė.

LKD operatorius Arnas Dambrauskas projekte atliko lektoriaus vaidmenį. Arnas Kau-

Proginis kvietimas: atsakymų į kurčiųjų lyderiams rūpimus klausimus ieškoti padėjo gausi Agentūros darbuotojų komanda.

no Taikomosios dailės mokykloje yra įgijęs fotografijos specialybę. Jis surengė negalios bičiuliams 3 savaičių užsiėmimus ir supažindino juos su fotografijos pagrindais ir fotoaparato nustatymais, pasirengimu fotografuoti vaizdo kamera. Išklaušę teorinį kursą, užsiėmimų dalyviai pasiėmė fotoaparatus ir pradėjo fotografuoti išskirtinius Vilniaus senamiesčio, Užupio pastatus. Trečią užsiėmimų savaitę dalyviai, talkinant Arnei, atrinko vienas kito nuotraukas parodai.

Parodos atidarymo vakarą Joana Vanagienė perskaitė pranešimą apie Vilniaus senamiesčio įtraukimą į UNESCO Paveldo sąrašą (šiam įvykiui paminėti ir skirta paroda), papasakojo apie Vilniaus senamiesčio istoriją. Arnas supažindino su trijų savaičių mokymų rezultatais, pakvietė ant scenos pasisakyti užsiėmimų dalyvius. Daugiau apie projektą skaitykite 15 psl.

„Mes taip nesitarėm“

„Šiandien (rugsėjo 23 d. – red.) „Labam ryte“ pristatėme projektą „Mes taip nesitarėm“ ir paskelbėme premjeros datas. Daugiau nei ketverius metus kūrėm, o dabar kviečiam susitikti! Scenoje gyvai bendrą kūrybą pristatys kurtieji kūrėjai kartu su gyvos muzikos grupe, veiksmą nušvies vaizdo projekcija, o žiūrovus pakviesime ne tik žiūrėti, bet ir pajusti mūsų kūrinį vis kūnu“, – parašė „Facebook“ Dominykas Vaitiekūnas. Ir pakvietė visus į patirtinį audiovizualinį pasirodymą „Mes taip nesitarėm“ lapkričio 23, 24 d. Vilniuje, Menų spaustuvės Juodojoje salėje.

CODA klausimas

Rugsėjo 27 d. vakarą Šv. Kazimiero g. 3, Vilniuje, draugija sukvietė į renginį kurčius girdinčių vaikų tėvus. Svarstytas atitinkamos organizacijos steigimo klausimas.

Renginiai Šilutėje ir Vilniuje

Rugsėjo 28 d. įžanga į Kurčiųjų kultūros mėnesį tapo renginys Šilutėje. Jis prasidėjo ekskursija po Šojaus Hugo muziejų. Vėliau dalyviai rinkosi Lietuvinių g. 6 ir žiūrėjo klaidėdžių parengtą meninę programą.

O tą pačią dieną Vilniuje RV narys Arnoldas Matulis vedė ekskursiją po LKD buveinę. Aprodė kiemėlį, trečio aukšto patalpas, sporto klubo „Gesto“ kabinetus, apžvelgė pastato istoriją.

Ekskursijos dalyviai sielojosi pamatę, kaip kai kurie kabinetai yra nukentėję dėl per kiaurą stogą besisunkiančio vandens. Dėl klausimų gausos renginys truko ilgiau nei planuota ir baigėsi kurčiųjų muziejaus ekspozicijos apžiūra.

Šeimų sambūris

Tarptautinę kurčiųjų žmonių savaitę užbaigė LKD kartu su Kauno kurčiųjų jaunimo organizacija surengtas šeimų piknikas.

Nepalankios oro sąlygos lėmė, kad iš lauko teko kraustyti į Kauno kurčiųjų centro erdvę, bet dėl to šeimų sambūris tapo dar jaukesnis.

Vaikų čia laukė daugybė įvairių žaidimų. Tėvai tuo metu dalyvavo LKD psichologės Donatos Lukošienės paskaitoje „Kaip perduoti kurčiųjų tradicijas ir identitetą savo vaikams“, diskutavo su LKD lyderiais Vaida ir Pauliumi svarbiais šeimos gyvenimo klausimais – nuo švietimo iki CODA auginimo iššūkių ir galimybių.

Kas liko neaptarta

Dėl vietos stokos lieka neapžvelgti LKD viešinimo komandos parengti 5 labai įdomūs ir reikalingi interviu. Tik užsiminti begalime apie kitų organizacijų ar asmenų iš šalies parengtas iniciatyvas. Pvz., studento Karolio, studijuojančio Vilniaus universitete LGK, sveikinimą gestų kalba Tarptautinės gestų kalbų dienos proga.

Įdomus ir LKNUC vyresniųjų klasių mokinių sudarytas „kietų“ gestų sąrašas. Su juo galite susipažinti LKNUC „Facebook“ paskyroje.

Visa kurčiųjų bendruomenė aktyviai įsitraukė į kurčiųjų šventės kūrimą.

„Akiračio“ ir Arno DAMBRAUSKO inf.

MRF
MEDIJŲ
REMIMO
FONDAS

Akiratis

„Labo ryto“ laidoje.

Kultūrinio renginio Šilutėje dalyviai.

Į ekskursiją po LKD pastatą susirinko būrys entuziastų. Pikniko dalyviai ir diskutavo, ir pramogavo.

Mokytoja S. Koroliovė su savo auklėtiniais.

2024-ujų laidos išleistuvės.

Mokytojos kurta priemonė pamokoje.

Metų mokytoja S. Koroliovė: „Kurtieji mokiniai nusilipdė mane tokią...”

Spalio 3 dieną Klaipėdos dramos teatre mokytojai **Sigitai KOROLIOVEI** iškilmingai įteiktas 2024 metų Klaipėdos miesto mokytojo apdovanojimas – statulėlė su plačiais sparnais knygą vartančia pelėda. Ir jau kitą dieną, Tarptautinės mokytojų dienos išvakarėse, Švietimo ministerijoje (ŠMSM) mokytoja su dar 7 kolegomis žengė atsiimti Metų mokytojo premijos, vardinio parkerio ir paauskuoto ŠMSM ženklelio. Šis įvertinimas reiškia, kad Klaipėdos Litorinos mokyklos kurčių ir nepri-girdinčių mokinių lietuvių kalbos mokytoja ekspertė, surdopedagogė ekspertė yra tarp geriausių 2023 metų Lietuvos mokytojų. Sveikiname ir didžiuojamės.

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

S. Koroliovės kelias iki Metų mokytojo titulo taip pat nužymėtas išskirtiniais ženklais. Ji yra pelniusi apdovanojimų kaip inovatyviausia pagrindinio ugdymo mokytoja. Už nuopelnus švietimui ir kultūrai jai buvo įteiktas Karalienės Luizės medalis. Pedagogė puikiai valdo plunksną, parengusi ne vieną straipsnį „Akira-čiui“ ir kitiems leidiniams. Šiandien laureatė – mūsų mėnraščio pašnekovė.

Gerb. mokytoja, kaip atradote savo pašaukimą?

Mano pašaukimas manyje turbūt slypėjo seniai – savo 11 metų jaunesnę sesutę išmokiau skaityti ir skaičiuoti, su ja aplankėme visus vaikiškus spektaklius ir koncertus. Nors stodama į tuometinį Šiaulių pedagoginį institutą, Defektologijos fakultetą, negalvojau apie mokytojo profesiją, planavau būti logopedė ir dirbti poliklinikoje. Logopede tapau, bet, padirbusi metus, pabėgau į klasę, nes kalbos lavinimo pratybos man buvo labai monotoniškos ir nuobodžios. Ir nesigailiu – aš nuolat kartoju, kad eidama į klasę niekada nežinau, kaip praeis mano diena, mokiniai mano parengtą planą A bet kada gali atmesti, todėl dažniausiai su savimi atsinešu planą B

ar net C. Mokydamiesi tos pačios gramatinės taisyklės, skaitydami tą patį kūrinį, skirtingose klasėse dirbame visiškai kitaip, nes ieškau idėjų, naujų internetinių programų, dėl kurių pamokos nuolat keičiasi.

Jūs ir Jūsų mokiniai...

Iš pradžių norėjau sakyti, kad visiems mokiniams mokytojai yra vienodai svarbūs, bet vėliau supratau, kad klausimą reikėtų apvers-ti ir paklausti, kas man yra mokiniai, turintys klausos negalią. Būtent kurtieji mokiniai formavo mano požiūrį į ugdymą, nusilipdė tokią, kokios jiems reikia. Ir ne todėl, kad vaikai yra kitokie, o todėl, kad mokyti juos reikia kitaip. Pradėjusi dirbti kurčiųjų mokykloje, turėjau vos kelis juodai baltus, kaip senieji televizoriai, lietuvių kalbos vadovėlius, todėl mokiniams, kuriems viską reikia parodyti, demonstruodavau natūralius daiktus. Vėliau atėjo kortelių gaminimo laikotarpis, kuriam ypač padėjo reklaminiuose parduotuvių lankstinukuose esančios nuotraukos. Supratusi, kad visko aplink save nerasiu, vaizdinės medžiagos pradėjau ieškoti internete. Kompiuteris į mano gyvenimą atėjo gana anksti. Nors iš pradžių jo bijojau, tačiau mokinių su-

sidomėjimas pirmosiomis spalvingomis „PowerPoint“ skaidrėmis, paslapčia tarpusavyje mažuoju rankos piršteliu rodomas gestas „įdomu“, smalsios kitų klasių mokinių akys paskatino mane žengti inovacijų keliu. Tad tvirtai sakau, kad novatore mane padarė būtent klausos negalią turintys mokiniai. Man tereikėjo pasinaudoti jų prigimtiniu smalsumu ir parodyti naujas galimybes.

Esate STEAM modelio taikymo kurtiems ir neprigirdintiems vaikams pradininkė Lietuvoje.

Sužinojusi apie STEAM ugdymo pradžią Lietuvoje, net neabejojau, kad būsiu viena pirmųjų jo pasekėjų. Koks buvo nusivylimas, kai supratau, kad tai skirta tiksliesiems, gamtos ir inžineriniams dalykams! Apmaudas buvo didelis, tačiau smalsumas – dar didesnis. Sekdama STEAM ugdymo naujienas, supratau, kad tai nėra tik pamokų pajvairinimas netradiciniais metodais. Būtent šis metodas padėjo ir padeda kurtiesiems ir neprigirdintiems suvokti tai, kas dėl lėtesnio kalbos vystymosi suvokiama sunkiau ir lėčiau nei girdintiesiems. Mokydamiesi frazeologizmų, mano mokiniai pasigamino anemometrą ir bandė pagauti vėją. Tas bandymas padėjo suprasti perkeltinės prasmės posakių „Gau-do vėją laukuose“, „Kišenėse vėjai švilpia“, „Išėjo ant keturių vėjų“ ir kt. prasmę.

Augindami pupeles, mano auklėtiniai išmoko bendravimo paslapčių, spalvų maišymo eksperimentas vaizdžiai parodė, kaip tarp mūsų jaučiasi iš girdinčios aplinkos į kurčiųjų aplinką patekusi paauglė... Tokie atradimai paskatino sukurti mokykloje ne tik STEAM klubą, bet ir glaudžiai su juo susijusį patirtinio ugdymo modelį P. A. T. S. (patirdamas, atrasdamas, tyrinėdamas suprasi). Pasiūlykite mokiniams pasodinti nulaužtą gėlės lapą. Po kelių dienų lapas nuvys. Patarkite vaikams lapą pamerkti į vandenį ir palaukti,

Klaipėda: su anūkele Izabele.

Vilnius: prie garbės sienelės su premjere ir švietimo ministre.

kol jis išleis šaknis. Pasodintas lapas netrukus virs gražia kambarine gėle. Tokia patirtis padės mokiniams suvokti šaknies svarbą ne tik augalams, bet ir žodžiams. Galima vaikams duoti perskaityti mįslę „Ore skraido, ant žemės guli, medyje tupi, ant rankos kais-ta, vandenyje prigeria, prie krosnies išnyksta. Kas?“ ir paprašyti atsakyti, bet galima su vaikais paieškoti atsakymo žiemą lauke, o vėliau savo atradimus ir patyrimus patikrinti „Snaigių laboratorijoje“ (<https://korsigita.com/?s=snaigi%C5%B3+laboratorija>). Kurie variantai jums priimtinesni?

Taip, iš tiesų, turiu teisę vadintis STEAM taikymo pradininke Lietuvoje, nes Litorinos mokykla pirmoji iš kurčiųjų mokyklų buvo įtraukta į Lietuvos STEAM mokyklų tinklą.

Inovatyvi skaitmeninė įtraukiojo ugdymosi aplinka, kurią sukūrėte ir plėtojate – ar ji jau peržengė mokyklos ribas?

Inovatyvi skaitmeninė aplinka atsirado ieškančioms galimybių vizualizuoti klausos negalią turinčių vaikų mokomąją medžiagą. Pastebėjusi vaikų susidomėjimą vadovėlius papildančią medžiagą, pradėjau domėtis galimybėmis kurti skaitmenines priemones, kurios ne tik motyvuotų mokinius, bet ir leistų jas pritaikyti kiekvienam vaikui pagal poreikius. Juk mes neturime ir niekada neturėsime tokių vadovėlių, kurie tikėtų visiems vienoje klasėje besimokantiems vaikams. Įtrauki skaitmeninė aplinka leidžia visiems vaikams vienu metu mokytis tą pačią temą, atlikti panašiai atrodančias, bet (galbūt) skirtingus tikslus įgyvendinančias užduotis, padeda siekti asmeninės sėkmės. Tai sukuria ypatingą ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas jaučiasi emociškai saugus ir motyvuotas. Todėl ši praktika peržengė ne tik mokyklos, bet ir Lietuvos ribas. Mano kuriama skaitmeninė aplinka ypač pasiteisino lituanistinėse mokyklose, kadangi ten mokosi vaikai iš daugiakalbės aplinkos, tad lietuvių kalbos mokymui jie naudoja mano priemones ir metodikas, kurias rengiu kurtiems ir neprigirdintiems vaikams.

Jūsų sukurtas tinklaraštis yra skirtas specialiesiems pedagogams ir klausos negalią tu-

rintiems žmonėms. Ar daug turite pastarųjų sekėjų?

Mano tinklaraštis, sukurtas prieš 13 metų, buvo skirtas būtent sutrikusios klausos žmonių bendruomenei. Kiek jų yra, negaliu pasakyti. Iš atsiliepimų žinau, kad jo turiniu naudojasi visos mūsų šalies kurčiųjų mokyklos. Metodinė tinklaraščio medžiaga yra didelė paspartis ir bendrojo ugdymo įstaigų mokytojams, įtraukties būdu ugdančioms klausos negalią turinčius vaikus.

Prierašas paskirtyje atsirado tik tada, kai išaugo tinklaraščio auditorija. Remiantis daugeliu tarptautinių patirčių, metodai, mokymo strategijos, kurias ugdymo procese naudoja kompetentingi mokytojai, gali būti naudingi daugumai mokinių, turinčių individualių poreikių, ir atvirkščiai, daugelis strategijų, naudojamų mokant raidos ypatumų turinčius mokinius, gali būti veiksmingai taikomos visiems mokiniams. Tai patvirtino ir mano tinklaraščio lankytojai – nors aš dirbu su 5–10 klasėmis, mano kurtomis priemonėmis sėkmingai naudojasi ir ikimokyklinio, ir pradinio bendrojo ugdymo mokytojai, jos tinka ir specialiosioms, ir bendrojo ugdymo įstaigoms. Ir, pasikartosiu, lituanistinėms mokykloms, kurių mokytojai kartu su vaikų tėvais stengiasi išsaugoti savo tautinį identitetą, norą tarpusavyje bendrauti lietuviškai, siekį perduoti tą norą savo vaikams, kad jie suprastų, jog, būdami dvikalbiai vaikai, vis tiek yra pasaulio lietuvių dalis.

Kvalifikacijos tobulinimosi programos ir mokymai kolegoms. Prašytume papasakoti plačiau.

Mano rengiamos kvalifikacijos tobulinimo programos yra skirtos visai švietimo bendruomenei. Kadangi mokykloje dirbu per 30 metų, galiu padėti, patarti, pamokyti ir lituanistą, ir fizinio ugdymo specialistą, nes per tiek metų išgyvenau viską: ir klaidų etapą, ir pakilimus, ir kritimus... Būtent klaidos buvo ir tebėra mano mokytojos, mano skatintojos, pakeitusios požiūrį į ugdymą. Apie jas kalbu atvirai, nes žinau, kad visų klaidų patirti nespėsiu, tam neužteks mano gyvenimo. Jo neužteks ir kitiems, todėl, dalindamiesi,

UGDYMAS

Klaipėdos kurčiųjų lietuvių kalbos mokytoja **Sigita Koroliovė** tapo 2024 metų Klaipėdos mokytoja. Taip pat ji buvo apdovanota kaip visos Lietuvos Metų mokytoja. Mokytoja Sigita papasakojo apie darbą su kurčiais mokiniais.

analizuodami ir ieškodami sprendimų, savo vidinių kompetencijų portfeliuke visada galėsimė rasti bent vieną išėjimą iš keblios situacijos arba sugebėsime tas situacijas aplenkti, nes kažkas jau bus visa tai patyręs ir pasidalinęs savo išgyventa patirtimi.

Pagrindinė mano mokymų tema yra įtraukiojo ugdymosi aplinkos kūrimas naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis. Mokymų tikslas – parodyti internetinių programų galimybes ir sutaupyti daug laiko, kurio mokytojai nelabai turi. Mokymai subrandino idėją organizuoti kolegialumo principu parengtą konkursą „Gera pamoka“, kuris skatina švietimo bendruomenę dalintis geriausiais savo sukurtais darbais. Konkursas vyksta nuo 2018 metų. Tiesa, po 2021 metų buvo liūdna pertrauka, nes dėl mokyklos svetainę atnaujinusių specialistų neatsakingai paspausto kompiuterio klaviatūros mygtuko „Delete“ (ištrinti – red.) viskas, ką buvome sukūrę, pradingo virtualioje nežinomybėje... Bet su viltingu džiugesiu pranešu, kad šių metų lapkričio mėnesį Litorinos mokykla vėl pakvies visus išbandyti savo jėgas ir susipažinti su kolegų darbais įtraukiojo, STEAM ir patirtinio ugdymo temomis. Tad kviečiu visus dalyvauti!

Ar tarp Jūsų sukurtų metodinių priemonių yra skirtų kurtiems mokiniams?

Taip. Pats pirmasis vadovėlis „Sintaksė ir skyryba“ buvo sukurtas kurtiems mokiniams. Jį dvejus metus kūriau kartu su LKNUC buvusią lietuvių kalbos mokytoja Milda Pošyte. Lucilijaus leidykloje išleisto žaidimo „Kortelę paimki, žodelį parinki“ įkvėpėjai – taip pat mano mokiniai.

Kurčiųjų bendruomenėje gimusios idėjos ir ugdymo strategijos plačiai paplito, nes tuo, ką atrandu dirbdama su negirdinčiu vaiku, dalinuosi su kiekvienu. Todėl nesigirdama sakau, kad šiandien aš esu labai stipri įtraukiosios ugdymo aplinkos kūrimo specialistė.

MRF MEDŽIUKŲ RĖMIMO FONDAS

Įtraukusis ugdymas: lygiateisiškumas ir įvairovė ar „antrasis Milano kongresas“?

Kęstutis VAIŠNORA – buvęs LKD prezidentas, dabar – LKD Valdybos narys ir dažnai – LKD patikėtinis, ypač ten, kur sunku. Su ne mažesne energija herojus atsidavė ir jaunojo mokslininko veiklai. K. Vaišnora yra Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos Edukologijos tyrimų instituto trečiųjų metų doktorantas. Taip pat – Lietuvos edukacinių tyrimų asociacijos Valdybos narys ir Įtraukiojo ugdymo tinklo pirmininkas, Vytauto Didžiojo universiteto, Vilniaus kolegijos, Vilniaus universiteto Kauno fakulteto dėstytojas. O šiandien jis – „Akiračio“ svečias, aptaria „karštą“ temą, kelia daugeliui nepatogius klausimus ir sąžiningai, kritiškai ieško atsakymų.

Kęstutis VAIŠNORA

Kęstutis Vaišnora.

Integracija ir įtrauktis

Ką reiškia būti kurčiuoju švietimo sistemoje lygiai kartu su visais? Ar įtraukusis ugdymas yra rizika kurčiųjų teisėms ir net gresianti diskriminacija, ar galimybė lygiateisiškumui bei įvairovei? Atsakymai į šiuos klausimus ne tokie ir paprasti.

Pirmiausiai, mums reikia įsisąmoninti, kad įtraukusis ugdymas – procesas, o šiame procese pagrindinė ašis – vaikas. Suprantama, įsitraukiant šeimai, pedagogams, specialistams, bendraklasiams, mokyklos vadovui ir bendruomenei, valstybei ir savivaldybei, įvairioms tarnyboms bei nevyriausybinėms organizacijoms. Proceso sėkmė – visų atsakomybė, bet dėmesio centre – vaikas.

Yra teigiančių, kad įtraukiojo ugdymo procesas nėra jokia naujiena, jis prasidėjo dar prieš 30 metų. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, ir anksčiau mokėsi bendrojo ugdymo įstaigose. Prieštaraujantys šiai pozicijai teigia, kad ilgą laiką vykdytas procesas nebuvo įtraukusis ugdymas, o integracija, kai ne aplinka siekė atliepti mokinio individualiuosius poreikius, o mokinys turėjo prisitaikyti prie aplinkos.

Šioje vietoje taip pat derėtų paklausti, kiek kurčiųjų, t. y. gestakalbių, mokėsi bendrojo ugdymo įstaigose? Dažniausias atsakymas: mokėsi neprisigirdintys vaikai, kurie galėjo, naudodamiesi klausos aparatu, kochleariniu implantu, o kartais ir be jų, girdėti ir suprasti informaciją bei patys kalbėti žodine lietuvių kalba.

Koks dažniausiai buvo aplinkos pritaikymas? Dažnai reikalavimas buvo sėdėti pirmame ar antrame suole, kad geriau girdėtų pe-

dagogą, stebėtų pedagogo lūpas ir suprastų, kas yra sakoma. Buvo skiriamos ir individualios konsultacijos, pagalba, tačiau pagrindinis siekis buvo, kad vaikas taptų girdinčiuoju prisitaikydamas prie aplinkos, sklandžiai kalbėtų žodine kalba ir gebėtų bendrauti su girdinčiais.

Neretai vaikai, kurie mokėsi bendrojo ugdymo mokyklose, išgyveno patyčias, psichologinį ir fizinį smurtą, būtent todėl, kad „nėra tokie patys, kaip visi“, ypač tie, kurie yra iš kurčiųjų šeimų. Tačiau suabsoliutinti tokių situacijų nederėtų, nes buvo ir išimčių. Ir čia reikia sąmoningo supratimo bei išsamios analizės. Jei bendrojo ugdymo mokyklos mokinys pasakoja, kad jo santykiai su bendraklasiais buvo puikūs, jis sėdėjo paskutiniame suole, tačiau dažniausiai sunkiai girdėdavo, kas yra sakoma, ir nusirašinėdavo nuo tame pačiame suole sėdinčio draugo – ar tai tinkamas procesas ir aplinka? Ar tik imitavimas ugdymosi proceso ir apsimetimas, kad viskas gerai?

Turėtume kelti klausimą: ar tuo metu buvo švietimas apie kurčiuosius, lietuvių gestų kalbą (LGK), kurčiųjų kultūrą, identitetą, kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų poreikius švietimo sistemoje? O gal tai buvo tik įtraukiojo ugdymo pradžia, užuomazgos?

Kurtystė ir kurtumas

Įtraukiojo ugdymo ir švietimo kontekste svarbus konceptas (sąvoka) „kurtystė“ (angl. „Deafhood“). Jį pirmasis pavartojo Paddy Ladd ir įvardijo kaip procesą, priėmimą to, kad negirdi. Tai procesas, o ne fiksuota būseną. Terminas „kurtumas“ apibrėžia kurčiuosius

Anksčiau, kai kurčias vaikas mokėsi kartu su girdinčiais, jam teko prisitaikyti prie girdinčiųjų. Dabar aplinka privalo jam sudaryti tinkamas mokymuisi sąlygas.

Viena iš sąlygų yra, kad kurčias vaikas galėtų gauti informaciją gestų kalba ir gestų kalba bendrauti su aplinkiniais.

Ar gestų kalba trukdo mokytis lietuvių kalbos?

Netrukdo.

Kas yra kurtumas?

Tai klausos įvertinimas mediciniškai.

Kas yra kurtystė?

Kai negirdėjimas priimamas kaip vertybė, dovana.

medicininio požiūriu (klausos sutrikimas), o terminas „kurtystė“ vertina negalėjimą girdėti kaip pozityvų dalyką, kaip žmonijos vertybę, o ne kaip ydą ar trūkumą.

Kurtumas (angl. „deafness“) akcentuoja tai, ko vaikui trūksta, t. y. negalėjimą girdėti, o ne tai, kokiomis savybėmis jis pasižymi.

Patirtis: straipsnio autorius per savo profesinę karjerą yra sukaupęs solidų socialinės, švietimo ir kultūrinės veiklos bagažą.

Todėl galime kelti klausimą, kodėl Lietuvos švietimo sistemoje vartojame terminą „vaikai, turintys klausos sutrikimą“, „sutrikusios klausos vaikai“? Ar vis dar remiamės dominuojančiu medicininiu požiūriu?

Kurtystė reikalauja išmokyti vertinti save ir išsilaisvinti iš girdinčiųjų priespaudos: kurtieji (identiteto, kultūrinio, o ne medicininiu požiūriu) geriausiai jaučiasi kalbėdami gestų kalba, o ne žodine, nesvarbu, koks yra gebėjimo kalbėti žodine kalba lygmuo. Jeigu kurčiasis arba neprigirdintysis sutinka su šia mintimi – jis jau pradėjo kelią kurtystės link, pradėjo išsilaisvinimo proceso kelią.

Tačiau kurtystės puoselėjimas reikalauja nuolatinio budrumo. Dėl istorinio konteksto, girdinčiųjų, kaip dominuojančios ir galios grupės, požiūrio švietimo sistemoje, oralizmo, audizmo ir kurtystės neigimo, į klausos negalią žvelgiant kaip į sutrikimą, kurį reikia išgydyti, galiausiai prieinama prie požiūrio, kad kurčiasis vaikas yra „tiesiog girdintis vaikas, kuris negirdi“.

Nežinant kurtystės koncepto ir neturint supratimo apie jį, vadovaujantis oralizmo, audizmo nuostatomis, net ir šiomis dienomis tenka nerimauti, kad įtraukusis švietimas netaptų žmonijos istorijoje dar vienu nusikaltimu prieš kurčiųjų bendruomenę. Juk kartą taip jau įvyko 1880 m. Milane (Italijoje), II tarptautiniame kurčiųjų švietimo kongrese (ICED), kai buvo priimti nutarimai, draudžiantys gestų kalbą mokyklose, švietimo sistemoje. Buvo uždaromos kurčiųjų ugdymo įstaigos, kurtieji pedagogai ar pedagogai, mokantys gestų kalbą, atleidžiami iš darbo.

Prigimtinė kurčiųjų teisė

Ar Lietuvoje tikrai pasikeitė požiūris į LGK draudimą, eliminavimą iš vaiko gyvenimo? Ar tikrai visi medikai, tėvai, pedagogai, specialistai ir visuomenė, nepriklausomai nuo to, kiek vaikas geba girdėti ir kalbėti žodine lietuvių kalba, suteikia jam galimybę įgyti, išmokyti LGK? Ar susimąstome apie prigimtine vaiko teisę į LGK? Ar vis dar neigiamo, kad vaikas yra kultūriškai kurčiasis, nors medicininiu požiūriu galėtų būti įvardinamas neprigirdinčiuoju?

Iš daugelio turimų pavyzdžių pateiksiu vieną, kuris verčia susimąstyti. LGK aukštojoje mokykloje mokiau studentą, kuris naudojasi kochelarinu implantu (KI). Studentas semestro pabaigoje paprašė individualaus pokalbio ir maniau, kad nori aptarti semestro metu gautus įvertinimus. Tačiau jis pasidalino savo asmeniniais išgyvenimais ir norėjo nuoširdžiai padėkoti už įgytas žinias. Per paskaitas gauta informacija pažadino kurčiojo identitetą.

„Daugelį metų vidumi jaučiau, kad kažkas ne taip, kažko trūksta. Neretai jaučiuosi svetimas tarp girdinčiųjų, nors fiziškai būti ir bendrauti galiu, tačiau tarsi nesijaučiu iki galo suprastas ir priimtas. Vienas iš tėvų buvo logopedas, todėl vaikystėje mokymasis kalbėti ir girdėti, suprasti garsus man tapo darbu. Kai kiti vaikai žaisdavo kieme, aš su vienu iš tėvų turėjau nuolat mokytis. Tarsi esu dėkingas už tai, kad galiu kalbėti ir girdėti, bet tuo pačiu viduje ir liūdnu, ir pikta, kad buvau atribotas nuo kurčiųjų bendruomenės, gestų kalbos, nes, sužinojęs visą informaciją, tarsi atradau tai, ko nesuprasdamas ieškojau visą savo gyvenimą – tai kurtystė“, – rado sau atsakymą studentas.

LGK trukdo lietuvių kalbai?!

Įtraukiojo ugdymo procese pagrindinė ašis – vaikas, bet didelį vaidmenį atlieka ir tėvai, jų pasirinkimai. Ką daryti ir kaip turėtų veikti švietimo sistema, pagalbos mechanizmas šeimai, kad neturėtume tokių atvejų? Kita vertus, jei kurčiųjų sistemoje yra specialistų, kurie teigia, kad LGK trukdo ugdytinio lietuvių kalbos žodyno plėtrai, rašytinės lietuvių kalbos rezultatams, tai gal ir patys prisidedame prie su LGK susijusių stigmų ir mitų įsigalėjimo?

Ilustratyvus pavyzdys, kai viešo renginio metu vienas iš kurčiųjų sistemos lyderių, užauginęs kurčią vaiką, teigia, kad nėra prieš lietuvių gestų kalbą, bet LGK esą vis dėlto „trukdo“ lietuvių kalbai, nes vaikas nesupranta, kad žodis „bėgti“ gali turėti skirtingas reikšmes: „bėga vanduo“, „bėga žmogus“, „bėga laikas“.

Logiška būtų paklausti, ar patys pakankamai mokame LGK, ar asmeniškai turime turtingą LGK žodyną, kad galėtume paaiškinti tokius lingvistinius dalykus? Jei šiam žodžiui žinome tik vieną LGK atitikmenį, tikriausiai sunkiai galėtume paaiškinti ir kitus atitikmenis vaikui, kad jis suprastų skirtingas reikšmes.

PKF (WFD) pozicija

Pasaulio kurčiųjų federacija imasi atsakomybės oficialiai išaiškinti, koks turėtų būti kurčiųjų įtraukusis švietimo procesas, aplinka, priemonės ir ką reiškia būti kurčiuoju bendrojo lavinimo sistemoje lygiai ir kartu su visais. Atsakymas: tai kokybiško ugdymo (išsilavinimo) užtikrinimas pagal bendrąją ugdymo sistemą tiesiogiai ugdat gestų kalbą (užtikrinant kalbines teises).

Sovietmečiu kurtieji turėjo mokytis keletriais metais ilgiau, kad įgytų brandos atestatą ir galėtų studijuoti aukštosiose mokyklose. Tiesioginis ugdymas gestų kalba reiškia, kad pedagogas turi mokėti gestų kalbą ir gebėti ugdyti kurčiąjį vaiką gestų kalba, tiesiogiai su juo šia kalba bendraudamas. Akcentuojamas kurčiųjų pedagogų įtraukimas į bendrojo lavinimo sistemą, nes kurčias suaugęs žmogus gali mokyti vaiką būti kurčiuoju („kurtystė“), perduoti kurčiųjų kultūrą ir stiprinti kurčiojo tapatybę (socialinio ir kultūrinio kapitalo perdavimas). Yra šalių, kur pradinio ugdymo pedagogai yra tik kurtieji (tačiau dažniausiai taip yra valstybėse, gausesnėse gyventojų ir kurčiųjų skaičiumi). Pagrindinio ir vidurinio ugdymo grandyje jau gali dirbti girdintys pedagogai, kurie moka gestų kalbą.

Palaipsniui ir kai kuriose aukštosiose mokyklose, pedagogų rengimo programose atsiranda LGK kaip privalomasis dalykas. Nors tai yra pavieniai atvejai, bet vertintume kaip svarbų žingsnį į priekį. Tikėkimės ir dirbkime kartu, kad ateityje atsirastų ir pedagogų rengimo programos, pritaikytos ugdyti kurčiuosius LGK pagrindu (nebūtinai nepertraukiamos, bet su ilgų tarpinių perspektyva). Gal tokia būtų kurčiųjų vaikų ugdymo vizija?

(Bus daugiau)

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Vilniaus šventė: sveikino kolektyvas „Ritausma“

Šiame renginyje gausa nustebinusios Tarptautinės kurčiųjų žmonių savaitės Lietuvos kurčiųjų draugija pakvietė nelėtinti tempo ir „šokti“ į Kurčiųjų kultūros mėnesio traukinį. Regioninių organizacijų nariai nedelsė, mielai iš LKD perėmė kultūrinės estafetės „lazdelę“. Vilniaus kurčiųjų centre Tarptautinė kurčiųjų diena paminėta spalio 6 d. Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Mugė. Ar bereikia sakyti, kad daugelis vilniečių ir miesto svečių 14 val. renginio pradžios nė nelaukė? Jau 11 val. buriavosi Šv. Kazimiero g. 3 kiemelyje. Čia surengta rankdarbių mugė. Kurčiųjų rankos auksinės: ne tik kalba, bet ir drožia, siuva, mezga, siuvinėja ir verda, kepa.

14 val. LKD aktų salėje jau ir uodui nutūpti nebuvo kur – tiek svečių susirinko. Tiesą sakant, nieko naujo: kultūrinių renginių metu sostinės aktų salė nuo žmonių gausos visada lūžta lūžta.

Sveikinimai. Iš pradžių susirinkusieji sugiedojo „Tautinę giesmę“ gestų kalba, išklusė renginio vedėjo Arūno Kubaičio, nuoširdaus Vilniaus kurčiųjų centro bičiulio, Tarybos nario, įžanginę kalbą. Susirinkusiuosius pasveikino LKD vadovai Vaida Lukošūtė ir Paulius Jurjonas.

Renginio vyriausioji šeimininkė VKC direktorė Rima Paulauskienė pasidžiaugė, kad bendruomenės narių nesulaikė namuose graži ir saulėta poilsio diena, žmonės rinkosi galimybę būti kartu, siuntė visiems susirinkusiems širdingiausių linkėjimus.

O paskui rikiavosi eilutė norinčiųjų pasveikinti VKC su Tarptautine kurčiųjų diena.

„Ritausma“. Kultūrinę programą vilniečiams dovanojo kviestiniai svečiai – Latvijos kurčiųjų asociacijos Rygos dainų, šokių ir pantomi-

mos kolektyvas „Ritausma“ („Aušra“). Du svečių pasirodymai Lietuvoje spalį – Kaune ir Vilniuje – tai LKD šiemet užmegzto glaudesnio bendradarbiavimo su Latvijos kurčiųjų asociacija rezultatas.

Kolektyvas užbūrė energija, tempu, artistišku ir aukšta atlikimo kultūra. Programa buvo sudaryta taip, kad žiūrovų dėmesys neatslūgtų nė minutei. „Pridėtinės vertės“ kūriniais suteikė scenos žanrų jungtys: supinti šokio ir vaidinimo, imituojamosios dainos ir šokio elementai.

Į valandos pasirodymą tilpo populiarių latvių estrados dainų imitavimas, pantomimos etiudai, kurčiųjų poezija ir vernakulas. Romų šokį keitė kankanas ir kaubojiškas šokis – visų skoniams. Ir net pamatėme Latvijoje populiarios pasakos apie berniuką Spriditį ištrauką. Vaikui buvo labai sunku gyventi su pikta pamote. Tad, nepaisydamas senelės ir sesutės Lienytės atkalbinėjimų, jis iškelia į pasaulį laimės ieškoti. Kelyje Spriditis sutiko Vėjo motiną, Miško motiną ir Senį, o jų įteiktos dovanos padėjo nugalėti Voverę, Liūtą ir net patį Velnią.

Visuose programos numeriuose jautėsi Latvijos kurčiųjų asociacijos Rygos kolektyvo „Ritausma“ vadovės Andos Tidemane kūrybinis braižas: skleisti gerą nuotaiką ir įmaišyti šiek tiek humoro.

Kaip komentavo pati Anda, į Lietuvą atvyko 20 asmenų grupė: šokėjai, aktoriai, imituojamųjų dainų ir vernakulo atlikėjai. Buvo ir girdinčiųjų: atskirų grupių vadovai, muzikinės technikos specialistas. Įdomu, kad vadovai pavyko repertuare suderinti ir kurčiųjų, ir neprigirdinčiųjų interesus, leisti atsiskleisti ir jauniems, ir vyresniems (trys šokėjų pagal amžių grupės) atlikėjams.

Pelnę pripažinimą. Pagirta už šaunų kolektyvo pasirodymą, Anda neslėpė, kad tai ilgo ir sunkaus darbo rezultatas. Kad viską lemia darbas ir repeticijos, moteris kažkada atrado pati. Mokyklą pašneko – baigė kartu su girdinčiaisiais, bet vėliau, studijuodama susipažino su mergina, kuri ją pakvietė į kurčiųjų pantomimos teatro trupę. Atėjo prieš 20 metų ir pasiliko visam. Pirštų abėcėlė ir gestų pradžiamokslį, moteris sakosi, perprato greitai, bet kad galėtų prisijungti prie imituojamųjų dainų, šokių grupių, reikėjo laiko ir nemenkų pastangų. Ji negailėjo nei vieno, nei kito.

O paskui, kai jau rezultatas buvo akivaizdus, paskui save vesti jai buvo patikėta ir tuos, kurie kažkada pasikvietė ją. „Ritausma“ šią dieną yra geidžiami atlikėjai įvairiuose Latvijos festivaliuose ir renginiuose. Anda šalies mastu pelnę ir asmeninį pripažinimą. Yra vaidinusi girdinčiųjų teatre.

Paklausta, ką patartų pakalbinti iš gražaus būrio latvių atlikėjų, rodė pirštu į Amandą.

Jaunoji vernakulo meistrė Amanda Anete Intsone nuo vaikystės domėjosi kurčiųjų menais: vaidino ir dalyvavo cirko pasirodymuose. Per kovidą pandemiją, kai žmonės buvo priversti atsiriboti vieni nuo kitų ir laiką leisti namuose, rado individualų būdą išreikšti save: pradėjo kurti gestų kalbos poeziją ir vernakulą. Porą metų turi savo „Facebook“ paskyrą ir ten deda nusifilmuotus kūrinius. „Pasaulis žiūri į tavo piniginę, nuo jos storio priklauso tavo sėkmė jame“, – komentavo Vilniuje atlikto kūrinio mintį herojė.

Lietuvė poetė. Gestų kalbos poeziją skaitė vilnietė kūrėja Nijolė Karmazienė. Po renginio ilgai aptarinėjome jos vartotus medžio ir vanago simbolius. Kad suprastume tikrai gilią, daugiasluoksnią poetės mintį, pasirodo, nepakanka vien gero gestų kalbos mokėjimo.

Vaišės. Po kultūrinės programos sekė saldžioji renginio dalis. VKC kolektyvas bendruomenę vaišino šakočiais. Kokio jie buvo dydžio, spręskite patys – dviejų užteko visiems renginio svečiams!

„Ritausma“ kolektyvas (1 eil. 2-a iš kairės – Anda, 4-a – Amanda). VKC direktorė R. Paulauskienė (deš.) priima LKD lyderių sveikinimus.

D. Niumiavos nuotr.

Panevėžio KC pasirodymas.

KURČIŲJŲ SKYRIUOSE / MENAS

Į susirinkusiuosius kreipiasi LKD prezidentė Vaida.

Panevėžys: darbo kolektyvai – meno kalba apie save

Otilija KOLODENSKYTĖ-DI FAZIO

Spalio 12 d. Tarptautinė kurčiųjų diena Panevėžyje praėjo gražiai ir sklandžiai.

Šventę atidarėme eilėraščių gestų kalba „Rudenėlio juokelis“, kūrinį atlikome mes, kurčiųjų centro darbuotojai.

Šįkart atskleisti savo meninius gebėjimus pasikvietėme kolektyvus, kuriuose dirba mūsų bendruomenės nariai. Sulaukėme UAB „Amber Pasta“, baldų montavimo kolektyvo, mūsų senjorų, molio namų „Midenė“, UAB „Dominari“, UAB „Pajuva“ darbuotojų, WOLT kolektyvo prisistatymų. Be abejo,

ir Panevėžio KC kolektyvas neliko nuošalyje, parengėme naują programą.

Visų pasirodymai džiugino skleidžiama gera nuotaika ir nemenka humoro doze. UAB „Dominari“ ir „Midenės“ atstovai prisistatė videofilmukais, atsiprašę, kad negali dalyvauti šventėje dėl svarbių priežasčių. Tačiau sakė, kad nori nusifilmuoti ir supažindinti kurčiųjų bendruomenę su savo darbo kasdienybe. Džiaugiamės turėdami kūrybingų ir talentingų aktorių.

Sulaukėme svečių: LKD prezidentės Vaidos Lukošūtės, viceprezidento Pauliaus Jurjono, LGKVC Panevėžio teritorinio skyriaus vedėjos Sandros Kemeraitienės. Taip

Prisistato senjorai.

pat atvyko LKD Respublikinės valdybos narys ir Kauno KC direktorius Mykolas Balaišis, šventėje dalyvavo ilgametė buvusi PKRC direktorė Alina Juciuvienė.

Susibūrėme, pasidžiaugėme ir pajuokavome. Kartu vaišinomės tortu ir užsibuvome iki vėlaus vakaro.

Vilniaus senamiesčio vaizdai papuošė kurčiųjų buveinę VKC inf.

Projektas „Edukacinė-kūrybinė programa „Vilniaus atspindžiai“ skirtas kurčiųjų bendruomenei pristatyti Vilniaus senamiestį, kaip UNESCO pasaulio paveldo objektą.

Vilniaus tema pasirinkta siekiant paminėti Vilniaus istorinio centro (Senamiesčio) įtraukimo į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą 30-metį bei paskatinti domėjimąsi Vilniaus miesto kultūros paveldu.

Šis projektas apėmė įvairias veiklas. Vilniaus kurčiųjų bendruomenės nariai džiaugėsi ekskursijomis po Vilniaus universitetą ir Vilniaus muziejų, dalyvavo kūrybiniuose už-

siėmimuose, kur buvo supažindinti su fotografijos istorija, fotografijos pagrindais, fotoaparatus tipais. Įgavę naujų žinių, projekto dalyviai keliavo fotografuoti rudeniškai saulėto Vilniaus senamiesčio, o 2024 m. rugsėjo 26 d. buvo atidaryta fotografijų paroda „Vilniaus atspindžiai“ (Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius).

Parodoje eksponuojami kūrybinių užsiėmimų dalyvių darbai. Parodos atidarymo metu

lankytojai galėjo ne tik grožėtis nuotraukomis su Vilniaus senamiesčio vaizdais, bet ir sužinoti apie UNESCO organizaciją, UNESCO pasaulio paveldą Lietuvoje, Vilniaus istorinį centrą bei Vilniaus herbą.

Lapkričio mėn. fotografijų paroda ir edukacinis pranešimas bus pristatyti ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro mokiniais.

Projektą iš dalies finansuoja Vilniaus miesto savivaldybė, įgyvendina VŠĮ Vilniaus kurčiųjų centras.

Fotografijų parodos „Vilniaus atspindžiai“ eksponatai.

VKC archyvo nuotr.

Susitikimas Rygoje: istorinio paveldo pėdsakais

Tarptautinės kurčiųjų savaitės šurmulytas sutapo su ypatingu įvykiu Latvijoje. Rugsėjo 25 d. Latvijos kurčiųjų asociacija šventė tris reikšmingas progas: sukako 70 metų kurčiųjų laikraščiui „Kopsoli“, 15 metų videonaujienoms ir 50 metų Latvijos kurčiųjų draugijos muziejui. Šventėje dalyvavo ir kaimynus latvius sveikino dvi atstovės iš LKNUC: **Ramunė BUIKAUSKIENĖ** ir **Rasa BUIKAUSKAITĖ-KURZENKOVĖ**.

Rasa BUIKAUSKAITĖ-KURZENKOVĖ

Žiupsnelis istorijos. Renginio metu Latvijos kurčiųjų asociacija džiaugėsi ilgus metus sėkmingai vykdomomis kurčiųjų istorijos išsaugojimo ir naujienų sklaidos veiklomis. Buvo prisiminta Latvijos kurčiųjų laikraščio „Kopsoli“, kurčiųjų draugijos muziejaus ir vaizdo naujienų kūrimo istorija. Taip pat renginyje buvo pagerbti dabartiniai ir buvę darbuotojai. Atskleista, kad jie sunkų darbą ilgai dirbo beveik savanoriškai, siekdami sukurti tai, ką Latvijos kurčiųjų bendruomenė turi šiandien. Žinoma, kokia gi šventė be imituojamųjų dainų ir šokių! Meninė programa dovanojo gerą nuotaiką pilnutėlei salei renginio dalyvių.

Lietuvos atstovės kalba. Į susitikimą R. Buikauskienė buvo pakviesta kaip Lietuvos kurčiųjų istorijos tyrinėtoja. Ji pasveikino Latvijos kurčiųjų bendruomenę ir trumpai pasidalino Lietuvos kurčiųjų muziejų situacija. Lietuva gali džiaugtis turėdama kurčiųjų istorijos ekspoziciją Lietuvos kurčiųjų draugijoje, taip pat kurčiųjų ugdymo istorijos muziejus Vilniaus ir Kauno kurčiųjų ugdymo centruose (Kauno centro statusas šiandien – Prano Daunio ugdymo centras, *red.*). Lietuvos pasiuntinė pabrėžė, kad, nors Lietuvos kurčiųjų istorijos muziejai dar nėra tokie išplėtoti kaip Latvijos, bendradarbiavimas tarp Baltijos šalių kurčiųjų istorijos tyrėjų gali paspartinti šį procesą.

Kurčiųjų istorijos tyrėjų susitikimas. Pasinaudodama jubiliejinę progą, Latvijos kurčiųjų muziejaus kuratorė Līga Kotova surengė pirmąjį Baltijos šalių kurčiųjų istorijos tyrėjų ir muziejų rengėjų susitikimą. Jame dalyvavę atstovai iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos dalijosi savo patirtimis ir užmezgė naujus ryšius, taip pat buvo svarstoma apie tolesnį bendradarbiavimą. Buvo daug diskusijų apie kurčiųjų istorijos tyrimų bei muziejų rengimo situacijas kiekvienoje šalyje. Nors šios šalys kaimynės, jų patirtys skiriasi.

Latvių muziejus solidžiausias. Latvijos kurčiųjų draugijos muziejus skaičiuoja ilgiausią istoriją iš visų trijų Baltijos šalių. Jis buvo įkurtas

Baltijos šalių kurčiųjų istorijos tyrėjų susitikimas Rygoje.

1974 m. rugsėjo 6 d. IX Latvijos kurčiųjų draugijos suvažiavimo metu. Muziejaus atidarymo dieną jame apsilankė net 300 žmonių. Pirmuoju muziejaus kuratoriumi tapo girdintis aktyvistas Eduards Štāls, tuometis kurčiųjų laikraščio „Kopsoli“ redaktorius. Įdomu, kad tuo metu egzistavo ir Latvijos kurčiųjų sąjungos istorinės medžiagos rinkimo komisija, o E. Štāls buvo jos vadovas.

Šis muziejus ir jo ekspozicija buvo atnaujinti tik praėjus dviem dešimtmečiams, 1994 metais, kai kurčiųjų istorijos mėgėja Regīna Rizika ėmėsi iniciatyvos. Prabėgus dar beveik dešimtmečiui, 2001 m. muziejui buvo sukurti nauji stendai, pradėta rūšiuoti surinkta medžiaga. O 2022 m. muziejus įgavo daugiau profesionalumo – dabartinė muziejaus kuratorė Līga Kotova baigė Latvijos kultūros akademijos kursus „Muziejaus veiklos pagrindai“, kuriuose įgavo teorinių žinių, kaip rinkti muziejaus medžiagą, ją tvarkyti ir prižiūrėti.

Estai lygiuojasi į latvius. Latvijos patirtis įkvėpė Estijos atstovus. Po apsilankymo Latvijos muziejuje, 2023 m. jie įkūrė savo pirmąjį kurčiųjų istorijos muziejų Tartu mieste. Šio muziejaus įkūrėjas yra Kaido Paales, kurio iniciatyva ir surinkta didžioji dalis eksponatų.

Lietuvių kvietimas. Susitikimo metu Lietuvos atstovės pakvietė kitą Baltijos šalių kurčiųjų istorijos tyrėjų susitikimą surengti Lietuvoje. Tikimasi, kad šis bendradarbiavimas toliau stiprės, o tokie susitikimai prisidės prie mūsų šalies kurčiųjų istorijos išsaugojimo ir muziejų tobulinimo.

Estafetė iš kartos į kartą. Šie renginiai ir susitikimai yra gyvas įrodymas, kad Baltijos šalių kurčiųjų bendruomenės stengiasi ne tik išlaikyti, bet ir perduoti savo kultūrinį paveldą ateities kartoms.

Visi, besidomintys kurčiųjų istorija, kviečiami apžiūrėti LKD kurčiųjų istorijos ekspoziciją ir apsilankyti Vilniaus bei Kauno kurčiųjų ugdymo centrų muziejuose. Kol kas muziejai yra nedideli, bet jų reikšmė kurčiųjų bendruomenei yra didžiulė. Jie primena, kad istorijos išsaugojimas – tai ne tik praeities pagerbimas, bet ir bendros kurčiųjų ateities kūrimas.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

I. Dulskaitėi dera „Saldžiųjų rankelių“ nominacija

Vertimo centro (LGKVC) 20-mečio šventė senokai nuvilnijo, tačiau redakcija vis dar nėra pristačiusi visų jubiliejinio renginio nominantų. Štai Panevėžio teritorinio skyriaus LGK vertėjai **Indrei DULSKAITEI** kolegų skirta „Saldžiųjų rankelių“ – kurios ir puikiai verčia, ir kepa skanius pyragus – taikli nominacija tarsi suaugo su ja ir tapo neatsiejama jos įvaizdžio dalimi.

Laima LAPĖNIENĖ

Nėrė į nežinomybę, o atrado svajonių profesiją

Kalbai pasisukus apie nominaciją, Indrė prisipažįsta, kad jai kolegų sprendimas buvo netikėtas. „Buvau ką tik grįžusi po atostogų. Išgirdusi nustebau, bet ir apsidžiaugiau, net apsiverčiau iš jaudulio. Įvertinimas labai paglostė širdį. Jei būčiau nujautusi, būčiau ir kalbą apdovanojimų ceremonijai paruošusi, bet teko padėkoti ekspromtu“, – šypsodamasi sakė moteris.

Klausiamą, kaip į jos gyvenimą atėjo lietuvių gestų kalbos vertėjo profesija, mūsų herojė atviravo, kad, prieš pasirinkdama, apie tokią specialybę ji nieko nežinojusi. Tik po to, kai neįstojo į nuo paauglystės svajotą policininko specialybę, į naują, iki tol jai negirdėtą profesiją

Po darbo su kolegomis.

LGK vertėja Indrė Dulskaitė.

Saldieji Indrės šedevrai.

mergina atkreipė dėmesį vartydama leidinuką „Kur stoti?“ ir staiga apsisprendė leisti į šią nežinomybę. Ir, kaip juokdamasi sakė, nors nežinojo nei ko teks mokytis, nei kur po to dirbti, šiandien labai džiaugiasi įstojusi į Vilniaus kolegijos vertimo specialybę.

Laikas parodė, kad šis aklas ėjimas buvo teisingas. Atvedė Indrę į tokią veiklos sritį, kuri, jos žodžiais, kasdien leidžia tobulėti įvairiose srityse, sužinoti ir patirti tai, kas naudinga gyvenime, bei augti ne tik kaip specialistei, bet ir kaip asmenybei.

I. Dulskaitė iki šiol mena įdomias studijas Vilniaus kolegijoje, puikią grupę, šiltus ir motyvuojančius dėstytojus. Tačiau po studijų sostinėje likti nepanoro. Anot jos, Vilnius jai per didelis miestas. O iš Alytaus kilusią merginą Panevėžys sužavėjo jau nuo pat pirmųjų praktikos tuomečiame Panevėžio vertėjų centre (PAGKVC) žingsnių. „Tėveliai tikėjosi, kad grįšiu į gimtinę ar kažkur arčiau jų, bet man labai patiko tiek pats miestas, tiek kolektyvas, todėl paprasčiau leidimo pasilikti“, – prisiminė pašnekovė.

Mūsų herojė ir dabar negaili gerų žodžių kolegomis: iki šiol jie merginai yra pats didžiausias profesionalumo pavyzdys. O labiausiai jai patinka komandinis darbas. Ypač daug praktikos bei patirties pasisėmė versdama konferencijose Seime. Indrė pripažįsta, kad būna ir lengvesnių, ir sunkesnių vertimų. Tenka dalyvauti ir tokiose sukrečiančiose situacijose kaip vertimas gimdykloje arba laidotuvėse. Tačiau kaskart ji sau primena, kad stresinės situacijos yra neatsiejama jos darbo dalis.

Laisvalaikio aistra – saldžiųjų pagundų kepimas

Ne mažiau kaip apie darbą smalsu ir saldžioji Indrės gyvenimo pusė. „Per daugiau nei dešimt metų kolektyvas yra išlepintas Indrės keptais tortais ir pyragais. Kiekviena proga ji mus nustebina vis nauju saldžiu šedevru“, – nepavargsta stebėtis darbuotojos įgūdžiais Panevėžio TS vedėja Sandra Kemeraitienė. Dar p. Sandra sakė, kad linksmą, mielą, draugišką, atsakingą merginą kolegės ir kurčiųjų bendruomenė pamilo nuo pirmųjų darbo dienų centre. Ir, pasak

Vertėją Indrę Dulskaitę Panevėžio kolegos

Vertimo centro jubiliejuje apdovanojo
„Saldžiųjų rankelių“ nominacija.

Tai yra, taip ją pavadino.

Toks vardas Indrei tiko, nes ji yra ne tik gera vertėja, bet ir kepa labai skanius tortus.

Jais dažnai vaišina kolegas.

vedėjos, per dešimtmetį jauna moteris stipriai išaugo ir patobulėjo profesinėje srityje.

Pati I. Dulskaitė atskleidė, jog kiekvienas sukurtas kepinys ją ir pačią džiugina, malonu naujais skoniais stebinti kolegas, draugus, artimuosius. Gamindama, kepdamą, puošdamą tortą, jauna moteris teigė atsipalaiduojanti, pamirštanti nuovargį ir rūpesčius. Šią savo veiklą vadiną kūryba, kuri jai leidžia atitrūkti nuo monotoniškos kasdienybės.

Tad kaip mergina atrado saldumynų gamybos pasaulį? Ogi, kaip dabar juokdamasi prisimena Indrė, jos daugiau nei prieš dešimtmetį pirmojo torto kepimo procesas vyko tiesiog kuriožiškai. Kadangi, apsigyvenusi Panevėžyje, jauna panelė neturėjo net virtuvinių svarstyklių, tai mama telefonu matavo būsimo kepinio sudedamąsias dalis šaukštais ir diktavo skaičius dukrai, o Indrė savo virtuvėje atkartoją tą patį. Taip buvo iškeptas jos gimtadienio tortas.

Dabar I. Dulskaitė kepa jau trylikos skonių tortus ir nebesuskaičiuoja, kiek jų yra iškepusi. Receptus atsirenka iš interneto, o toliau jau tobulina pati. Tiesa, tortą, kuris buvo „sunkiausias“ iššūkis, mena iki šiol: tai 14 kilogramų dviejų dalių tortas, kurio kepimas ir puošyba pareikalavo 10 darbo valandų! Jis buvo skirtas naujametiniam Panevėžio kurčiųjų bendruomenės vakarui.

Garsas apie Indrės tortus eina iš lūpų į lūpas, tad užsakymų netrūksta. Jos gaminių nuotraukas galima pamatyti ir „Facebook“ paskyroje „Bakery Art By Indre“.

Atostogos skirtos kelionėms

Dar vienas I. Dulskaitės hobis – kelionės. Su šeima ir draugais ji yra apkeliauvusi visa Europą, pabuvojusi Niujorke (JAV), automobiliu išmaišiusi visą Majamio pakrantę.

Tačiau didžiausią įspūdį Indrei paliko Afrika. Lankantis Zanzibare (Tanzanija) labiausiai stebino kontrastai – spindintys dangoraižiai ir čia pat, už dešimties žingsnių esantys lūšnyai.

Linkėjimai kolegoms ir sau

Mūsų pokalbiui artėjant į pabaigą, Indrė vėl mintimis sugrįžo prie kolektyvo ir mylimo darbo. Savo kolegoms moteris linkėjo siekti užsibrėžtų tikslų ir nesustoti tobulėti, o sau: neužmigtį ant laurų – tiek profesinėje srityje, tiek kuriant saldžiasias pagundas. **MRP** MEDIJŲ RINKINIO FONDAS

Keičiasi Klaipėdos apskrities sutrikusios klausos vaikų ir jaunuolių tėvų bendrijos „Aidas“ pavadinimas, adresas ir logotipas.

Nuo šiol bendrija vadinsis

Klausos negalios šeimų bendrija „Aidas“.

Buveinės adresas: Šermukšnių g. 25, Klaipėda.

Bendrijos pirmininkė – Kristina Rimkienė.

Vertėjų darbo akimirkos.

Virga, Kristina, Gabija.

V. Rimkuvienės ir LKSK nuotr.

Versti supantis ant bangų

Virga RIMKUVIENĖ
Kristina RIMKIENĖ

Trečiojo pasaulio buriavimo čempionato organizavimo iššūkį priėmė Lietuvos kurčiųjų sporto komitetas. Kartu su juo – ir pakviestos versti vertėjos: **Virga RIMKUVIENĖ, Kristina RIMKIENĖ, Gabija PETRAUSKYTĖ**. Šiandien vertėjos mintimis dar kartą grįžta į renginį ir dalinasi įspūdžiais bei išmoktomis pamokomis (apie patį renginį skaitykite 19-20 psl.)

V. Rimkuvienė: iššūkiai mums patinka

Buriavimo sportas – mums nauja sritis, tad darbui ruošėmės iš anksto. Terminų, taisyklių, technikos dalykų mokėmės birželį LKSK stovykloje kartu su Lietuvos buriuotojų komanda.

Džiugu, kad Lietuvos vertėjams jau nėra tokia baisi ir tarptautinė gestų kalba, pamažėle tobulėjame. Tik gaila, kad dar neturime tarptautinių gestų kursų Lietuvoje, jie labai tokiais atvejais praverstų. O iššūkiai, darbas komandoje mums patinka, vertiname kolegų pagalbą ir tarpusavio pasitikėjimą.

Buriavimo čempionato metu vertimai vyko visur: palapinėje, lyjant lietui lauke, kateryje, teisėjų jachtoje, pasitinkant delegacijas oro uoste, medicinos pagalbos automobilyje – kur tik buvo poreikis. Į tarptautinius gestus vertė Kristina. Čempionato atidarymo metu, techniniuose pasitarimuose, nagrinėjant protestus tokių vertimų ištis buvo daug – juk buvo varžomasi 3-iose jachtų klasėse ir burlentėmis, nemažai teko padirbėti burtų traukimo metu, rytiniuose pasitarimuose, aiškinant taisykles.

Mes su Gabija taip pat išbandėme vertimą tarptautiniais gestais, bet komunikavome ten, kur buvo kiek paprasčiau: kai reikėjo ko nors paklausti, atsakyti, dopingo patikros metu.

Vertimas vyko iš tarptautinės GK į lietuvių GK, lietuvių žodinę kalbą. Iš tarptautinės GK į lietuvių žodinę kalbą verčiau ir aš. Dar kartais – į rusų šnekamąją kalbą, iš rusų kalbos į LGK ir / arba į tarptautinę GK. Čempionato atidarymo šventėje – iš lietuvių kalbos į lietuvių GK ir į tarptautinę GK.

Tuo pat metu scenoje stovėjo vertėja, kuri

iškart vertė renginį į LGK. Lietuvos himną giedojome taip pat lietuvių gestų kalba.

Prie vertėjų komandos vieną dieną buvo prisijungęs LGKVC direktorės pavaduotojas Arūnas Bražinskas. Jis padėjo versti į tarptautinę GK čempionato atidarymo metu ir techniniame pasitarime. Arūno dalyvavimas buvo savotiškas pasitikrinimas Kristinai, ar ji pasiruošusi pati viena versti į tarptautinę GK. Įsitikino, kad susitvarkys, ir ramiai pasiliko me trise visam likusiam čempionatui.

K. Rimkienė: sunkiausios būna dvi pirmos dienos

Mūsų komanda: aš, Virga, Gabija – esame vertusios Europos kurčiųjų badmintono čempionate, vykusiame 2022 m. rugsėjį Palangoje. Lygindama galiu pasakyti, kad sunkiausios būna dvi pirmosios dienos. Tuo metu reikia „priprasti“ vieniems prie kitų, atlaikyti didžiausią darbo krūvį (apgyvendinimo, bendro pobūdžio klausimai), techninių pasitarimų „testą“. Turi išmanyti sporto šaką ar bent turi būti kiek laiko buvusi treniruotėse, tuomet esi tikresnė dėl vertimo kokybės ir tinkamų terminų vartojimo.

Neretai tenka „sugalvoti“ tam tikrus gestus, pvz., laivo detalėms, plaukimo kryptims ar specifiniams veiksams įvardinti. Tą geriausiai gali padaryti tada, kai dalyvauji treniruotėse ir ruošiesi iš anksto. Kalbu apie vertimą į lietuvių gestų kalbą. Kadangi aš su Virga dalyvavome stovykloje, buvome bent iš dalies psichologiškai pasiruošusios, jautėmės ramiau, jau turėjome tam tikrą bagažą žinių. Tačiau čempionato metu neišvengėme smulkių klaidų, ypač kai buvo kalbama apie

Atidarymo metu versti padėjo ir A. Bražinskas.

laivo, kurio nebuvo mačiusios, konstrukcines dalis.

Tačiau galiu pasidžiaugti, kad jautėmės labai susidirbusios, palaikėme viena kitą. Kai versdavau į tarptautinius gestus, Virga su Gabija stovėdavo prieš mane ir visada buvo pasiruošusios padėti, jei ką praleisiu.

Nemažai buvo situacijų, kai vieno vertėjo reikia čia, kito tuo pat metu reikia kitur. Mes tuoj pat susitardavome, kuri kur eis, kuri lieka budėti.

Nebuvo lengva dėl to, kad darbo laikas buvo „neribotas“ – teko keltis ir 3-ią val. nakties, padėti susikalbėti su atvykusiais svečiais viešbučio administracijai, o šiaip nuo pusryčių iki pat vėlaus vakaro vis buvo situacijų, kai reikėjo versti.

Kaip ir sakė Virga, didžiausias iššūkis buvo versti į tarptautinius gestus arba iš jų – į žodinę kalbą. Vis dėlto manau, kad susitvarkiau. Sulaukėme komplimentų iš Pasaulio kurčiųjų sporto federacijos viceprezidento Yutakos Osugi. Jis pasidžiaugė, kad vertė ne vienas žmogus, o darni komanda, kurioje yra ir jaunų, besimokantis žmogus. Jis palygino vertėjų darbą Pasaulio kurčiųjų lengvosios atletikos čempionate Taivane, kur visą darbą atliko 1 vertėja, kurią visi matė bėgiojančią, vos spėjančią ir ne visada užtikrinančią vertimo kokybę. Tad, jo nuomone, LGKVC vertėjų darbas buvo geros kokybės.

Baigdama, vertėjų komandos vardu, noriu padėkoti LKSK už pasitikėjimą ir suteiktą galimybę tobulėti.

MRF MEDIJŲ RINKINIO FONDAS

Mariose skleidėsi kurčiųjų jachtų burės

Rugsėjo 5-15 dienomis Nidoje, Kuršių mariose vyko 3-iasis pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatas.

Česlovas KAVARZA

Dalyviai. Pirmieji – 2018-aisiais ir 2022-aisiais – čempionatai vyko Lenkijoje, Baltijos jūros Pucko įlankoje. Lietuva – antroji valstybė, kuriai teko garbė priimti geriausius pasaulio buriuotojus, turinčius klausos negalią. Nidoje plazdėjo 12-os valstybių: Lietuvos, JAV, Brazilijos, Prancūzijos, Japonijos, Didžiosios Britanijos, Kanados, Lenkijos, Turkijos, Ukrainos, Vokietijos ir Belgijos – vėliavos. Prieš dvejus metus varžėsi vos aštuonių šalių atstovai.

Atidarymo ceremonija. Čempionatas Lietuvoje buvo pradėtas išvakarėse surengtomis gražiomis atidarymo iškilėmis, kuriose sportininkus pasveikino Neringos meras Darius Jasaitis, Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas Edvinas Kriūnas, Tarptautinio kurčiųjų sporto komiteto atstovas Yutaka Osugi.

Šeiminkų žodis. „Šiais metais sukanka šimtas metų, kuomet Prancūzijos sostinėje Paryžiuje pirmą kartą surengtos kurčiųjų deflimpinės žaidynės. Neringoje vyksiančio čempionato metu bus paminėta ir ši sukaktis“, – džiaugdamasis neeiliniu renginiu, pabrėžė LKSK prezidentas E. Kriūnas.

„Kuršių marios ir Neringa yra buriuotojų meka ir visuomet siekiame, kad čia vyktų kuo daugiau buriavimo sporto renginių. Planetos kurčiųjų buriavimo čempionatas pirmą kartą vyksta Lietuvoje. Didelė garbė linkėti dalyviams „Vėjo! Vėjo! Vėjo!“ būtent Neringoje!“ – savo sveikinimo kalboje sakė Neringos vadovas.

Čempionate medaliai buvo išdalyti keturiose klasėse – trijose jachtų bei banglenčių.

Pirmasis medalis istorijoje. Jau pirmosiomis dienomis Lietuva laimėjo tai, ko iki šiol dar nebuvo laimėjusi – pasaulio čempionato medalį. Tauragiškė Laura Jūdvitytė iškovojo bronzą „Hansa 303“ jachtų klasėje.

Po dviejų rungčių lietuvė buvo antra, trečioje – trečia. Tai ir lėmė, jog trenerio Antano Juodsnukio auklėtinė užėmė trečiąją vietą. Aukso pasidabino lenkė Barbara Lepszy, sidabru – Kristina Zadorožnaja iš Ukrainos.

„Labai džiaugiuosi sėkme, – po varžybų šypsojosi L. Jūdvitytė. – Tai mano pirmasis medalis buriuotojos karjeroje. Kova buvo labai sunki, dar labiau ją apsunkino besikeičianti vėjo kryptis.“

Lietuvių vyrų rezultatai. Vyrų grupėje Lietuvos garbę gynė Marius Andrijauskas ir Marius Rimkus. Gerai pradėjęs čempionatą, vėliau M. Andrijauskas liko dešimtas. M. Rimkus buvo 19-as tarp 22 dalyvių.

Lietuvoje pirmą kartą surengtas pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatas.

Didelė garbė buvo organizuoti čempionatą, sakė Lietuvos kurčiųjų sporto komiteto prezidentas Edvinas Kriūnas.

Susirinko 12 valstybių buriuotojai.

Varžėsi trijose jachtų klasėse ir burlentėmis.

Lietuvė Laura Jūdvitytė čempionate iškovojo bronzos medalį.

Lietuviai dar nėra sukaupę daug buriavimo patirties, tad pelnyti medalį buvo didelis pasiekimas.

Buvo visko. Kitomis dienomis buriuotojai varžėsi „Mariner“ ir „Puck“ jachtomis. Kai kuriems „Mariner“ klasės jachtomis rungtyniausiems buriuotojams teko išgyventi nemalonių akimirkų. Lietuvos ekipažui, vadovaujamam Raimundo Jankaus, išlūžo stiebas. Regata jiems baigėsi pirmiau laiko. Laimė, jachta išliko stabili ir visi sveiki grįžo į krantą.

Ukrainiečių jachta apsivertė, o įgula atsidūrė vandenyje. Incidento metu vienas iš ekipos narių patyrė rankos traumą – čempionatą baigė medikų globoje.

Kartais vėjo būna per daug. Dėl siautėjusio vėjo teisėjai atsisakė kvalifikacinio etapo, o paskutinę dieną dėl tos pačios priežasties nebuvo surengta finalinė regata. Prizininkais buvo paskelbti tie, kurie pirmavo po dviejų etapų. Auksą ir sidabrą iškovojo lenkų komandos, bronzą – antrasis Ukrainos ekipažas.

„Mariner“ jachtų klasėje. Lietuviams „Mariner“ jachtos buvo mažiau paklusnios. Mūsų pirmoji įgula, vadovaujama L. Jūdvitytės, – M. Rimkus, M. Andrijauskas ir Deividas Sinkevičius, galutinėje įskaitoje užėmė 8-ąją vietą tarp 12 komandų.

Nesėkmės, persekiojusios lietuvių antrąją ekipažą, kuriame buvo du vyrai ir dvi moterys – R. Jankus (kapitonas), Robertas Simaitis, Diana Norvilienė ir Nina Šamakova – nugramzdino jį į rikiuotės dugną.

Kuršių mariose – „Puck“ klasės jachtos.

„Mariner“ klasės jachta bangas skrodžia Lietuvos 1-oji komanda, vadovaujama L. Jūdvitytės.

Lietuviams geriausiai sekėsi „Hansa 303“ jachtų klasės rungtyje.

Prieš pasaulio čempionato dalyvių akis – nuostabūs gamtos vaizdai.

Mariose skleidėsi kurčiųjų jachtų burės

→ „Puck“ jachtų regatoje Lietuvos pirmosios ekipos nariai – L. Jūdvytytė, M. Rimkus, M. Andrijauskas ir D. Sinkevičius po pirmosios dienos turėjo vilčių patekti į finalinį penketuką, tačiau pusfinalio diena jiems nenusisekė. Galutinėje rikiuotėje L. Jūdvytytės komanda užėmė 9-ąją vietą tarp 14 ekipažų. Mūsų antroji įgula (R. Jankus, D. Norvilienė, N. Šamakova ir R. Simaitis) po visų dienų regatų buvo 13-a.

LKSK prezidento padėka. „Malonu, kad daugelis buriuotojų, nepaisydami patirtų traumų, sumušimų, incidentų, iš nuostabaus Lietuvos kampelio išsivežė gražiausius prisiminimus. Normalu, kad čempionato metu buvo nemažai diskusijų vienais ar kitais klausimais, nes buriavime, šios sporto šakos organizavimo reikaluose yra daug įvairių niuansų. Juolab kad tai vos trečiasis pasaulio čempionatas, kurį rengti buvo patikėta mums. Tad noriu padėkoti rėmėjams, organizatoriams, gestų kalbos vertėjams, jog pavyko sklandžiai surengti pirmenybes“, – čempionatą apžvelgė ir talkininkams padėkojo LKSK prezidentas E. Kriūnas.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Pasaulio čempionato prizininė Laura Jūdvytytė su treneriu Antanu Juodsnukiu.

Lietuvos buriuotojų I įgula: L. Jūdvytytė, M. Andrijauskas, D. Sinkevičius, M. Rimkus.

Kurčių marios įguloms vėjo nepagailėjo.

Edvino Vaičiūlio nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2,5 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BJ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 62308

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės
sociokultūrinių, lyderystės iššūkių ir
dialogo su visuomene atspindžiai“
iš dalies, 20 000 eurų
suma, finansuoja MRF.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negražinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.